Эхэ найхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-hээ гарана

Бүгэдэ арадай газетэ

1992 ДЕКАБРЬ 5

Үбэлэй түр. Дүшын Сагаагшан гахай hарын 11 СУББОТО Гарагай 7 № 237 (18596) сэн 6 мүн

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

ЭРХЫ СЭДЬХЭЛТЭНЭЙ ТУҺАЛАМЖААР

Совет болон бусад коллективүүд энэ барилгада мүнгэ hомолжо үгэхөөр хараална. Энэ барилгаяа ерэхэ жэлэй түрүүшын хахадта ашаглалгада үгэхөөр багсаанабди.

Госпиталийн хүтэлбэрилэгшэд республикын предприяти, эмхи зургаан, ажахынуудтай хэлсээ баталжа, дурсагдаhан коллективүүдэй гэшүүдтэ жэлэй туршада 25 хүнэй бэеэ аргалуулха арга боломжо олгоhон байнабди. Юуб гэхэдэ, өөрэдынгөө коллективэй гэшүүдые госпитальдо аргалуулhан предприяти, ажахынуud бидэнэртэ 116 мянган түхэриг мүнгэ hомолжо үгэхөөр хэлсээндэ гараа табихай. Энээнhээ гадна дурсагдагша коллективүүд бидэнэрые элеэ хоолой зүйлоор дутамагүй хангажа, бэеэ аргалуулжа байгшадай столоводо тэдхэмжэ оруулалсана гээшэ.

Манай коллективтэ худэлжэ байhан врачнуудай, медицинын бүсад албатанай салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, тэр байраар хангаха болон бүсад асуудалуud шухала hуури эзэлдэг. Байгша ондо гүрбан гэр бүлэ шэнэ байрада ороhо түрхинэhэн байна. Тиихэдэ зарим худэлмэрилэгшэдэй хамтын байрада байдаг. Тэдэнэрэй байрын түлөөлнин хахадыень госпиталь түлэхөөр хэлсээ баталhан баннабди. Энээнhээ гадна бүхы худэлмэрилэгшэдэй госпиталийн столовойоо удын хоол абахадань, мүн ухибүүдээ саад, ясли-да байлгахадань манай захиргаан хахад сэнгынь түлэлсэнэ. Эдэ бүгэдэhөө гадна өөрын хамhабаринн ажахытай болоhойбди. Жишээнь. Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозодо зүгын. Вахмистрово тосхондо гахайн фермэ байгуулагдаhай. 1991 ондо зүгынүүдhээ баяр олзо хүрэжэ абаhан байнабди. Госпиталийн бүхы худэлмэрилэгшэдтэ хямда сэнтэйгээр зүгын тоно, гахайн мяха жэл бүри наймаалдаг болоhон гээшэбди.

Мүн байгша оной сентябрийн нэгэнhээ бүхы худэлмэрилэгшэдэйнгөө салин хүлhэ нэмэжэ, горитой тэдхэмжэ үгэhэн байнабди. Мүнөө врачнуud 7, дунда шатын мэргэжэлтэй худэлмэрилэгшэд 4.5 мянган түхэригэй салин абана. Нигэжэ байгаад арга хургаяа оложо, худэлмэрилэгшэдэйнгөө, мүн госпитальдо аргалуулхаяа орогшодойнгоо hуудал байдал hайжаруулха гэжэ оролдонобди.

Манай коллективтэ хонгёо hайхан хоолойтой, бэлиг шадабариар баян худэлмэрилэгшэд олон юм. Эдэнэр лэ сүлөөтэй сагтаа дуу, хүгжэм зэдэлүүлжэ, өөрын уран hайханай бүлгэм байгуулаа hэн. hүүлэй үедэ эдэнэр госпитальдо, республикын больницада аргалуулжа байhан ажалшадта, бусад коллективүүдтэ хүрэжэ, концерт, наада харуулдаг болонхой гээшэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, hаяпайл хүл дээрээ гаража эхилhэн госпиталийн худэлмэрилэгшэд манайда аргалуулхаяа ороhон үбшэн зондо энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандажа байдагаараа онсо шалгардаг юм. Тэдэнэрэй дундаhаа врачнуud Н. Н. Мотоев, С. Г. Радиаев, Е. А. Шафироза, Т. В. Малышева, Л. Б. Гылыкова, Д. Д. Аюшеев, И. Л. Соктоев, медицинын сестрануud А. М. Рябова, Т. Г. Холокова, Р. И. Сыщук, И. М. Майорова, И. Г. Козулина, Евдокия Шабагорова, Ханда Бардуева, Валентина Андреева, Т. А. Гаврина болон бусадые нэрлэлтэй.

Республикын зарим предприяти, эмхи зургаан, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй бидэндэ ингэжэ энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандажа, туhаламжа, тэдхэмжэ үзүүлжэ байhанайнь түлөө бүхы коллективэй зүгhөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэб.

В. ТАРНУЕВ.
республикын госпиталийн ахамад врач.

...далан совет жаса — 2,5 ...омбанк — 100 мянган, Ле... ...омолой нэрэмжэтэ парин ...ат 1 миллион түхэриг ...а гэhэн мэдээсэл гоё hай... ...жа, тусхай самбар дээрэ ...анхыень харахада, хүн бү... ...рма зориг түрүүлэ бишуу. ...ай хүндэ хүлэр шэлнуud... ...ое хамгаалhан ветерануud ...уудай госпитальдо мачо... ...арад зоной тэдхэмжэ бол... ...үнгэ өөри болоно. Нимэ... ...энэрхы сэдьхэл гаргаhан ...э, госпитальдо аргалуул... ...бгод, хүгшэднай угаа ехээр ...горхожо, баяр баясхалан ...г болонхой. Дээрэ нэрлэг... ...ивүүдэй дэмбэрэлтэ үүсхэл ...бусадные эмхи зургаануud, ...уд, ажахынуud дэмжэхэ ...дагдана, hанагдана.

...италь 1990 оной hүүл ба... ...ийлхы худэлмэрилэгшэдэй ...ницын база дээрэ байгуу...

...мэдэhээр, энэ больница ...эй hууритай байhан юм. ...ниэ үргэдхэхын тула зал... ...эхилээ hэмди. Тэрэнэйн... ...ан үгтэхэдэ, 75 hуури нэ... Мүнөө госпитальдо 105 ...орожо бээ аргалуулха, ...ижаруулха аргатай болон...

...итай госпиталь бии болоо ...н дайнай ветерануud, ...ликын аймаг бүхэнhөө ерэ... Республика соо тоолог... ...ганhаа дээшэ дайнай ете... ...уud манайда орожо арга... ...ай. Тиимэhээ эдэнэрые нэ... ...жа аргалха байра үгы дээ... бүхэнhөө ерэхэ эдэнэртэ ...н баатай бологдоно. Хэдэн ...то эзэлжээгээ хүлежэ бай... ...удай бээ махабадаа түр... ...улха зорилгоор үшөө нэгэ ...ница барижа эхилэнхэй. ...ашаглагдахада, зүүн зүгэй ...болон бусад отделенинуud ...хэ юм. Тиихэдээ мэргэжэл... ...абаха бологдоно.

...тус барилгада 6 миллион ...мүнгэн гаргашалагданхай. ...илгын дүүрэтэр үшөө хэ... ...түхэриг мүнгэн хэрэгтэй ...публикын Министриүүдэй

...АЙ ГАЗАР ДЭЭРЭ БУДДЫН ...СОЁЛЫЕ hЭРГЭЭХЭ ХЭМЖЭЭ ...АНУУДЫЕ ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ ДҮРИМ

...уудай съездын шийдхэбэринуудые. «Хар... ...оронон арадуудые сагааруулха тухай» ...ние бэелүүлэн, түүхэтэ үнэн зүб байдал ...дай газар дээрэ шажан мүргэлэй талаар ...тын хойшолонгуудые усадхаха зорилго... ...арадай материальна баялигуу... ...оюун ухаан бодолые, соёлые hэр... ...тай эрхэ байдал байгуулхын тула ...нутгэй областынуудай, Буряад Респуб... ...оной дунда буддын шажанай соёлые ...хэмжээ ябуулганууdые бэелүүлхэ үүсхэл ...удай үндэhэн соёлой эблэл гаргана.

...ажанай соёлые hэргээхэ ба хүгкөөхэ хэ... ...hаhан телемарафонуудые үнгэргэхэ: ...ашорой Агуухэ Субаргын — 1992 оной

...хотодо Буддын шажантанай Түбэй за... ...ые эхилhэн ушараар;

...болон Агын дасануудые hэльбэн шэнэд... ...олгын:

...ай дасанай ажал ябуулые hэргээлгын;

...асанные hэльбэн шэнэдхэлгын;

...ын дасануудай ажал ябуулые дэмжэлгын.

...Республикынь аймагуудта амаралтын үдэрэй ...уудые нээхэ.

Д-Н. ДУГАРОВ,
Бүгэдэ буряадуудай үндэhэн соёлой эблэлэй президент.

Россин Арадай депутадуудай VII съезд

ЭКОНОМИКЫН ТАЛААР ХУБИЛАЛТАНУУД БОЛОХО ГҮ?

Декабриин 3-да Арадай депутадуудай съезд дээрэ Россидахи экономикын талаар хубилалтануудай ябасые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдэ. Хубилалтануудай хэрэгтэй байhанда хэншье hэжэг түрэнэгүй. Харин ямар нэгэ нүхэсэлнүүдые хэрэглэжэ, хубилалтануудые бэелүүлхэб гэhэн асуудалаар арсалдаан гараhан байна.

Хубилалтануud урагшагүйдэнэ, тиимэhээ общество бүхы дээрээ үгырэн доройтоо, промышленна үйлэдбэрилhандараа гэhэн hанал бүхы шахуу үгэ хэлэгшэд баримтална. Гэбэшье, дэлгүүртэ шэлкэн оролгоhоо арсажа, гэдэргээ бусажа болохогүй, юрэл правительствын программада гүнзэгы удхатай зahабариануud оруулха хэрэгтэй гэжэ бүлтадаа тэмдэглэбэ.

Экономикые хубилгаха эли тодо арга нүхэсэл, финансын ба энергетикын политикые түримшуулга, предприятинуудые гүрэнэн талаhаа дэмжэлгэ хэрэгтэй гэжэ тоолоод, Анатолий Демидов (Москваган область) ба Нельсон Попков (Москва) гэгшэд экономикые шахардуу шанга байдалhаа гаргаха хойшолуулашагүй хэмжээ ябуулганууdые дурадхаа.

Нэн түрүүн гэр бүлэнүүдые ба үрэн хүүгэдые социальна талаар дэмжэлгэлэ анхаралаа хандуулыт гэжэ Корякска автономито округhоо ерэhэн Нина Солодякова арадай hунгамалнуудые уряалба. Мүнөө Россин бизнесые бэшэ, харин тон хүнэр байдалда ороhон үхибүүдые дэмжэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ тоолоно.

Съездэ дурадхагдаhан правительствын шэнэ программын хараа шугам нилээд хубилгагдаhан байна гэжэ олонхи үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. «Шахардуу шанга байдалhаа гарахын тула бодото байдалдаа үндэhэлхэ хэрэгтэй» гэжэ кабинет hүүлэй hүүлдэ зүбшөөбэ гэжэ Чукоткын депутат Виктор Жигулин хэлээ hэн. Гэбэшье, Егор Гайдар нимэ программые бэелүүлжэ шадаха гээшэ гү гэжэ тэрэ hэжэг түрэнэ.

Кабинедые толгойлогшын туншаалда тэрэнэй кандидатурын дурадхагдаhан ушарта үгэ хэлэгшэд ондо ондоогоор хандаhан байна. Үнгэрэгшэ жолэй туршада Егор Гайдар бэхижээ, тэмсэхэ шадабаритан болоо, тиимэhээ «Президентые дахаад», «командын урда алхалха» аргатай гэжэ Владислав Баловнев (Кемеровскэ область) тоолоно.

Хубилалтануудые хуули hэлээд хубилгагдаhан байна гэжэ олонхи үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. «Шахардуу шанга байдалhаа гарахын тула бодото байдалдаа үндэhэлхэ хэрэгтэй» гэжэ кабинет hүүлэй hүүлдэ зүбшөөбэ гэжэ Чукоткын депутат Виктор Жигулин хэлээ hэн. Гэбэшье, Егор Гайдар нимэ программые бэелүүлжэ шадаха гээшэ гү гэжэ тэрэ hэжэг түрэнэ.

Кабинедые толгойлогшын туншаалда тэрэнэй кандидатурын дурадхагдаhан ушарта үгэ хэлэгшэд ондо ондоогоор хандаhан байна. Үнгэрэгшэ жолэй туршада Егор Гайдар бэхижээ, тэмсэхэ шадабаритан болоо, тиимэhээ «Президентые дахаад», «командын урда алхалха» аргатай гэжэ Владислав Баловнев (Кемеровскэ область) тоолоно.

Хубилалтануудые хуули ёhын талаар хүсэд хангаха асуудалда депутадуud анхаралаа хандуулха ёhотой гэжэ Россин Федерацийн дээдэн арбитражна сүүдэй түрүүлэгшэ Вениамин Яковлев тоолоно. Тингэнгүйгөөр хубилалтануудые бэелүүлжэ болохогүй гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Энэ үдэр правительствын хараа шугам хатуу шангаар шүүмжэлэгдэhэн байна. Забhарлалай урда тээ үгэ хэлэhэн Омскын депутат Олег Смолиной «Бидэндэ ондоо хубилалта хэрэгтэй!» гэжэ хэлэхэдэнь, зал соо нэрьемэ альга ташалган зэдэлээ hэн.

Тингэжэ гурбан үдэр шахуу үргэлжэлhэн экономикын хубилалтануудай ябасые зүбшэн хэлсэлгэ үдэрэй тэн багаар түгэсхэгдэбэ. Орёо асуудалнуудые шийдхэхэ олдэб аргануудые дурадхажа, депутадуud экономикые гуримшуулха харгы зам бэдэрhэн байна. Юрэдөөл правительствын мүнөөнэй хараа шугам хубилгаха хэрэгтэй гэhэн нэгэн адли hанамжа оло дахин зэдэлээ.

Гадуур правительствые туншаалhаань буулгаха тухай эрилтэнүүд олошорhон байна. Боложо байhан үйлэ хэрэгүүд «хубилалтануудые бэелүүлэгшэдэй алдуу бэшэ, харин гүрэнэй экономикын үндэhэ hуурие эбдэхэ шэглэлтэй үйлэ хэрэгүүд болоно» гэжэ Кемеровэй облсоведэй түрүүлэгшэ Амангельды Тулеев хэлээ.

Үдын забhарлалай hүүлээр правительствые толгойлогшын уялганууdые дүүргэгшэ Егор Гайдар түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ. Съездын хүдэлмэрийн удаадахи үдэрнүүдтэ энэ асуудалаар тогтоол баталан абтахаар хараалагдана.

ИТАР—ТАСС.

Манай айлшан

ЯЛАС ГЭМЭ ХУРСА БЭЛИГТЭЙ

— Эдэ үдэрнүүдтэ үнгэргэдэхэ гастрольнуудай үедэ Зураб Соткилавын концертын үдэшэнүүдэй билетүүд түргэн худалдагдаа. Ороhон соогоо, мүн харин гүрэнүүдтэ мэдээжэ болоhон алдар суута дуушанине шагнаха зон олон байhандань баясанабди. Саашахи концертнүүдыень оркестрэй дэмжэлгэ доро дуулагдахэ, нэжэ ороондоо, тээмэндэ болоhон багахан түймэрэй hүүлдэ (тайзан дээрэ) эбдэрhэн гэрэл туяа гаргадаг хэрэгсэлнүүдээ зahабарилжа дүүргээбди. Оркестрэймнай артистнуud бэлигтэй дуушанине дэмжэхээр бэлэн репетициннүүдээ үнгэргэжэ, бэеэ зоhонхэй. Алдар суута дуушанине халуунаар үгтажа байhан шагнагшадтаа схэ баярые хүргэхэ байнабди,— гэжэ театраймнай литературна таhагые даагша Елена Анатольевна Гильмулина баяртайгаар мэдүүлээ hэн.

СССР-эй арадай артист Зураб Соткилава Улаан-Үдэ сүрэжэ, Буряадан опера болон баледэй академическэ театран тайзан дээрэ бэлиг шадабаряа харуулжа байна. Уянгата hайхан тенор хоолойтой Зураб Соткилавые түрүүшын үдэшэ улаан-удынхид халуун альга ташалгаар угтаа. Концертмейстер Татьяна Абрамова (Москва) фортепиано дээрэ бэлигтэй дуушанине дэмжэбэ.

Энэ үдэшэ Вердиин, Бизегэй, Чайковскийн оперануудhаа аринуудые, ород романснуудые, итальян дуунуудые арадай артист шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, шагнагшадай халуун альга ташалгаар угтагдаа. Уласхоорондын олон конкурсын лауреат, «Ехэ Орфей-68» гэhэн уласхоорондын харалгын гол шанда. Барселонодо Виньясай Гран-Приде хүртэhэн алдар суута дуушанине манай харагшад халуунаар угтажа, бахархалаа мэдүүлэн, баглаа сэсэгүүдые барюулhан байна.

Олондо мэдээжэ «Елбэрэй хатан», «Трубадур», «Отелло» гэhэн оперануудhаа гол партинуудые мэдээжэ артист бэрхээр дуулажа, эндэ суглараг шадай зүрхэ сэдьхэл хэнааба гэжэ тэмдэглэхээр. Италийн Милан хотын суута «Ла Скала» театрта уран бэлигээ хурсадхаhан элитэ дуушанай дуулаhан Маринкогой, Радамесэй, Водемоной партинуud олондо hайшаагдадаг байна. Энэ үдэшэ тэрэ Отеллын, Германэй ариндые дуулаа. Урданай ород романснуудые, харин оронуудай, ород, грузин дуунуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэдэг оюун бэлигтэ дуушанине Улаан-Удэ хотын харагшад, айлшад ехэл дулаанаар угтажа, бэлэг болгон, hайхан үгэнүүдые хэлээ, баглаа сэсэгүүдые барюулаа. Концертмейстер Т. Абрамова Шопенэй, Рахманиновай хүгжэмтэ зохёолнуудые эндэ гүйсэдхэбэ.

Уянгата драматическа тенор хоолойтой дуушан Зураб Соткилава нүгөө концертнүүдтээ «Карменэй» 4-дэхи үзэгдэлhөө манай оркестрэй дэмжэлгэ доро дуулаха юм.

Б. ДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зураб Соткилава дуулажа байна.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ШЭНЭ АКАДЕМИК

Профессор В. В. Мантатов Россин элитэ мэдээжэ философуудай нэгэн гэжэ үнихэнэн эли. Тэрэнэй худэлмэринүүд, тэрэ тоодо, докторско диссертацинь, хүнэй оюун бодолые шэнжэлгэдэ зорюулагдажа, мэргэжэлтэдтэ холо ойгуур мэдээжэ болоhой юм. Мүн буддын шажанайшье сүртал hургаалан, hүзэг бэшэрэлэй талаар тэрэ өөрөөшье зохёолнуудые бэшэhэн, мүн хамтын суглуулбаринуудые хинан зahабарилжа, хэблэлдэ зүүрнэлhан, тэдэнь «Наука» хэблэлээр Москвада, Новосибирскдэ гараhан байна.

Философийн эрдэмэй доктор В. В. Мантатов уласхоорондын, бүхы ороhоншье эрдэм ухаанай хүралдаануудтэ хабаадажа, элидхэлнүүдээ амжалтатайгаар уншаhан, хүтэлбэрилхэ үүргэшье дүүргэлсэhэн габьяатай.

hүүлэй хэдэн жэлэй туршада Вячеслав Васильевич экологийн асуудалнуудта онсо анхарал хандуулдаг болоо.

Мэдээжэ эрдэмтые Уласхоорондын Информатизацийн академийн бодото гэшүүнээр (академигээр) hунгаа гэhэн мэдээсэл hаяшаг абтаа. Энэ ушараар Вячеслав Васильевичыг үнэн зүрхэнhөө амаршалжа, саашадаашье буряад арадаингаа аша туhада амжалтатайгаар худэлмэреэ ябуулхыень хүсэебди!

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

Уншагты, танилсагты:

1-дэхи нюурта. Мүнөөдэрэй шухала асуудал. В. Тарнуев: «Энэрхы сэдьхэлтэнэй туhаламжаар» — уншагшын түрүү бэшэг.

Россин Арадай депутадуудай VII съезд. «Экономикын талаар хубилалтануud болохо гү?» — тоосоон.

Манай айлшан. «Б. Доржиева: «Ялас гэмэ хурса бэлигтэй».

Джарун Хашорой субаргада зорюулагдаhан телемарафонине угтуулан.

2-дохи нюурта. Дэлгүүрэй харилсаан. «Агаарhаа арьбажаха бэшэл» — хөөрэлдөөн.

Үсөөн тоото арадуудай байдал. П. Степанов: «Шиндхэгдэхэ асуудалнуud олон».

Зураглал. Д. Амоголонов: «Хатуу хуби заяан».

3-дахи нюурта: «Толи».

4-дэхи нюурта. Хото хүдөөгэй hониной суглуулбари.

ТВ-гэй долоон хоногой программа.

Джарун Хашорой субаргада зорюулагдаhан телемарафонине угтуулан

АЛИШЬЕ НЮТАГАЙХИДТА АША БУЯНТАЙ

Декабриин 17-до ЗММК-гай соёлой-спортын комплексдо Джарун Хашорой субарга барилгын жасада буянта сэдьхэлэй хандиб үргэлгын үдэшэ үнгэргэгдэхээ байна гэжэ манай газетэ соносхоо hон. Түс хэмжээ ябуулгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ зорилготойгоор бэлэдхэлэй хүдэлмэри мүнөө үедэ түлэг дэлгэрүүлэгдэжэ байна. Энээн тухай хоорэлдөөн декабриин 3-да болоhон эмхидхэлэй комитедэй эзэлжээтэ заседани дээрэ болоо.

Барилгын худэлмэри hүүлэй үедэ нилээд аршэтэйгээр ябуулагдажа, түсхай техникэ олоор тэндэ элсүүлэгдэнхэй. Энээнэй ашаар субаргын газар дээрэхи хубинь 10 метр хүрэтэр үндынхэй, доошоо 2 метр хүрэтэр ороhой. Гэбэшье, нимэ урагшатайгаар эхилэгдэhэн барилга мүнгэнэн дуталдаhанhаа зогсоогдохоёо байна гэжэ эмхидхэлэй комитедэй эдэбхитэн С. Ц. Цыреторов хэлэбэ.

Нютагай зон мал үргэл болгожо, субаргын жасада дамжуулна. Дүтэ шадархи аймагуудhаа мүнгэн ороно юм бээ. Тоод энэнь үшөол багадана.

Тиимэhээ субаргын барилгада Буряадай бүхы аймагуудай захиргааануud, предприятинуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдые, хүн зонине үргэнөөр хабаадуулха шухала. Зарим зон нигэжэ хэлэхэдээ болохо: Агадашье, Сэлэнгэдэшье, бусадшье нютагуудта hэльбэн бодхоохоор, шэнээр барихаар дасан дуганнуud бии хэ юм. Юундэ гаал hаа, хэжэнгынхидтэ мүнгэ үгэхэ болоо юмбиби гэхэшэлэн.

Эдэ асуудалнуудта ямар харюу үгэлтэй гэбэл, гансашье Хэжэнгадохи субаргада зорюулагдаhан нимэ хэмжээ ябуулга болоод дүүрэшэхэ бэшэ бшуу. Бүгэдэ буряадуудай үндэhэн соёлой эблэл бүхы Буряад ороондо, Ага, Усть-Ордае оруулалсан, буддын шажанай удхатай соёлые hэргээхэ талаар бүлэг хэмжэ ябуулганууdые hая баталаа. Эдээн соohоо Джарун Хашорой субарга имагтал түрүүшынхинь болоно гээшэ. Саашадаа Улаан-Удэдэ Хамбын хүрээ барилгада, Сүүгэл, Агын дасангуudые hэргээлгэдэ, Усть-Ордагай дасанай ажал ябуулые дэмжэлгэдэ, Тамчын дасанай hэльбэн шэнэдхэлгэдэ зорюулагдаhан баhал нимэрхүү хэмжээ ябуулганууd эмхидхэгдэхэ гэжэ Бүгэдэ буряадуудай үндэhэн соёлой эблэлэй президент Б. Баяртуев мэдээсээ.

Декабриин 17-до үнгэрхэ үдэшэ Усть-Ордагай, Агын округуудта дамжуулха тухай хэлсээн зүб тээшээ шиндхэгдэхэ хараатай.

Түс үдэшэдэ манай алдарта дуушад К. Базарсадаев, Г. Шойдагбаева, В. Бальжинимаев болон бусад хабаадаха зүбшөөлөө үгэнхэй. «Байгал» ансамбль нэгэ часай тусхай программа бэлдэнхэй. Мүн баhа «Лотос» ансамбль, Хэжэнгын уран бэлигтэн концертдэ шадабаряа харуулха.

Үдэшын амжалтатайгаар үнгэрхэ гол нүхэсэлнь гэбэл, хандиб оруулха шадалтай предприятинуудые, эмхинүүдые олохо ябадал болоно. Тиихэдээ гансал эмхидхэлэй комитедэйхид эдэ бүгэдые урдижэ бэелүүлхэ аргагүй байха. Түс зүблөөндэ уригдаhан, мүнөө Улаан-Удэдэ ажаhуудаг хэжэнгынхидтэ тус тустань даабаринуud үгтөө.

Джарун Хашорой субаргын барилга Буряад ороной бүхы хүн зонине, үндэhэ яhанай илгаагүйгөөр, нэгэдүүлхэ аргатай гэжэ энэ болоhон хоорэлдөөнhөө тобшолол хэхээр. Бурхан багшын сүртал hургаалда холо, ойро гэжэ байхагүй. Баhал нэгэдүүлхы нимэ хүсэтэй хэрэг ябуулгада алишье нютагай зон шадаха шадахаараа хабаадалсабал, оюун бодолынь эрмэлзэхэ зорилготой боложо, гансата hэргэжэ, өөрыншье ябадал урагшатай болохо жэшээтэй. Энэмнай буян гэжэ нэрлэгдэдэг юм бээ.

Н. ДАБАЕВ

Дэлгүүрэй харилсаан: мүнөөнэй байдал, хараа шэглэлнүүд

АГААРhАА АРЬБАЖАХА БЭШЭЛ...

Экономическа шахөрдуу байдалда ороод, хаагдахы шахуу туилдаа хүрөhэн предприятинуудай тоодо Эдэн комбинат оролсоохой. Комбинадай директор, Буряад Республикын арадай депутат В. В. ПЕРЕЛЯЕВТАЙ манай корреспондент Г. ДАШЕЕВА уулзажа хөөрэлдэбэ.

КОРР.: Владимир Васильевич, танай толгойлдог предприяти hая болотөр тогтуурилтай hайн ажаллажа байгаа. Байдалайтнай ямар шалтгаанууд hаа муудаhанинь эли мэтэ байбашье, тодорхой тайлбари үгөө hаатнай, hайн бэлэй.

ХАРЮУ: Абаhаар хараад үзэхэдэ, жэлэй эхинhээ юhэн hарын туршада финансово-экономическа байдалнай муу бэшэ хэбэртэй, үйлэдбэрилhэн продукциин хэмжээ гээр 110 миллион түхэригтэй олзо абаhан байнабди. Теэд энэ олзо мүнөө дээрээ маниие абараагүй. Юуб гэбэл, продукциниий гүйсэд худалдагдаагүй ха юм.

Ямар ушарhаа? Энэмнай эгээл хүндүүлхэй асуудал болоно. Харюунь юрын, гансаа: эльшэ хүсэнэй (зайн галай, шэнгэн түлишын) үнэ сэнгүүдые дээшэлүүлхэ тухай Президентын Зарлигай хүсэндөө ороhонhоонь хойшо доошоо уналганиие аладлахагүй байбабди. Эльшэ хүсэнэй үнэтэй болоходо, продукциимнайшье сэн дээшэлээ, хөрөнгөлэгшэднай нимэ сэнгүүдтэй зүбшөөрэнгүй, абахагүйбди гэжэ таhа арсаба. Манай предприяти монопольно байдалтай бэшэ. Росси дотор хэдэн үшөө нимэ предприяти бии ха юм. Тиимэhээ хөрөнгөлэгшэднай — Кировоградска, Скапинска хатуу бүридэлтэй зүйлнүүдэй заводууд хүнгэншэг сэнтэй продукци бэдэрнэ, шэлэхэ аргатай болоно.

КОРР.: Гэхэhээ гадна 15 мянган хүн зонтой Закаменск хото бүхыдөө—байрын гэрнүүдтэй, социально-соёлой, ажаhуудалай объектнүүдтэй сүм комбинадай баланс дээрэ гэжэ мэдэнэбди. Энэ ехэ «ашаае» нютагай бюджедтэ дамжуулха талаар шидхэбэринүүд абтанагүй гээшэ гү?

ХАРЮУ: Тон зүб ажаглалта. Гэр байрын-коммунальна ажахы гээшэмнай ганса гарза гаргашада оруулхаhаа бэшэ, hайшаалтай юумэниинь үгы. Теэд яахаб. Бүри предприятин байгуулагдаха үеhөө, түүхэтэ ёhоор гэхэ гү—комбинаднай хотын ажахые бэедээ даажа абаhан бшуу. Тиимэhээ үлүү ехээр гэмшэхэ, гэншэхэньшье хайшаа юм. Юрэл, мүнөө ябуулагдажа байhан экономическа реформын гуримаар, шата шатаар социально-соёлой объектнүүд нютагай захиргаанай мэдэлдэ дамжуулагдаха юм аабза. Үнгэрhэн юhэн hарын туршада эдэ бүгэдэ гаргашануud 22 миллион түхэригтэ хүрөө, энээнэй 14 миллониинь хүүгэдэй саадуудай гаргаша болоно. Юрэнхыдөө, комбинадай бүхы гарзануудай 80 процентиь гэр байрын-коммунальна ажахыда тудана.

Мүнөө дээрээ аймагай захиргаан хүүгэдэй 3 саад өөhэдтөө даажа абаа. Захиргаанай гулваа Б. Ц. Семеновтой үгэсэ ойлголсожо харилсадагнай ехэл hайн. Үгыл hаа, ямар хүндэ байдал тогтохо байгааб—урилан хэлэхыншье аргагүй.

КОРР.: Хотын хүн зон хүлгөөтэй. Хүүгэдэй саадууд хаагдаа, гэртээ тэдэнээ хаража, ажалгүй hуунабди, үбгэднай хүдэлмэригүй үлөөд, олзо бэдэржэ, ондоо тээшээ гараа гэжэ хэдэн эхэнэрэй үйлахын назна хөөрэлдэжэ байхые дуулаа hэм...

ХАРЮУ: Байдал нэгэрээшье, аргагүй хүндэ болоо. Хүүгэдэй бүхы ясли, саадуудые нэгэ хэды соо хааха баатай болоообди. 1100 горнягууд хорёод хоногоор түлөөhэгүй амаралтада гараба. Салин хүлhэнэй мүнгэн үгы. Теэд энэ болзориан хараалаашаарнай түгэсэхэ гү, али hунаагдаха гү—үшөө мэдэгдэнэгүй.

КОРР: Тиимэл hаа, найдалгүй гээшэ гү?

ХАРЮУ: Даншье айжа hүрдэшэхөөр бэшэ ааб даа Минии hанахада, яаба хээбэшье зайн галда, шэнгэн түлишэдэ сэнгүүд байн-байн зүб мүрөөр гуримшуулагдаха аабза. Вольфрамай концентрат ямаршье сагта хэрэглэмжэhээ гарахагүй. Манай үйлэдбэриин Россин ниитэ үйлэдбэридэ вольфрамай 10 процентые үгэдэгшье hаань, үлүү гараа гэжэ байхагүй ёhотой. Илангаяа нэрлэдгэшэ заводууд — хэрэглэгшэднай өөhэдөө шулуун нүүрhэ, газ хэрэглэн хүдэлдэг, ушар нимэhээ эдээндэмнай зогсолто гэжэ үгы, хэрэглэмжэ ехэтэйл байха.

Юрэнхыдөө, энергетическэ hалбари ашаг үрэ багатай, тиимэhээ продукциинь сэнгүүдые дэлхэйн сэнгүүдэй хэмжээндэ хүргэхэ гэhэн бодомжо, минии hанахада, таг буруу. Материальна үйлэдбэриин нэгыень татажа үргөөд, арба-зууень доошоньдараhантай адли болоно бэшэ гү?

Мүнөөнэй реформо—тад шэнэ юумэн, алдуунуудые алад гарахаар бэшэ гэжэ зүб, теэд эдэ алдуунуудаймнай саг соогоо заhагдангүй, дабтагдажал байхадань, одоол ямаршье аргыень олохоор бэшэ байдал тогтожо магалгүй гү? Заримдаа элдэбые бодохоор байна.

КОРР. Энэ орёо, худхаляа үедэ hайн тээшээ ямар нэгэн хубилалта нэрлэхэ гээшэ гүт?

ХАРЮУ: Тиимэ жэшээ олохонь бэрхэтэйл ёhотой. Экономико гээшэмнай али болохоор лэ hалгаагдажа байна ха юм. Байгууламжын хубилалтануудаар дашуурал-ган үнгэрнэгүй. Анхан бии байhан hалбаринн 24 министерство үгы хэгдажэ, департаментнуудта нэгэдхэгдээ hэмнай даа. Удааншье болонгүй, эдэнинньше болюулагдажа, Металлургиин талаар гүрэнэй комитет манай hалбаряар байгуулагдаба. Хэрэг ёhоной хубилалта бэшэ, харин нэрэ, гаршагай hэлгэлдээн болоходонь, юун үрэтэн байхаб даа.

КОРР: Энэ сагта үйлэдбэридэ сэхэ худэлжэ байhан хүдэлмэришэн хүндэ иланГаяа хүндэ хүшэр ёhотой?

ХАРЮУ: Зүбшье аргагүй. Бии шадалаарла худалhэн шахтерой (октябрь hарын байдалаар) ороидоол 6 мянган түхэриг абажа байхадань аралжаа наймаашан hард гэхэ зуурае 60 мянгые ябталжархина ха юм.

Нүгөө талаhаань абаад харая. Анхандаа салин хүлhэн гээшэмнай ёhотойл хүдэhэн ажалай хэлбэр үгтэдэг байгаа. Хаби мүнөө ажалай дүнгөөр бэшэ, үнэ сэнгүүдэй дээшэлхэдэ, салин хүлhэншье адлихан ургана ха юм. Ушар нимэhээ ажалаа бодотоор сэгнэхэ арга алдагдана.

Үйлэдбэришэдшье сагай мэхэ гохые ойлгонхой. багашагаар, бэсэ зобоонгүй үйлэдбэрилөөд, үнэтэнгөөр худалдаад hууха дуратайнуud. Нигэжэ байхада, юумэмнай агаарhаа арьбажажа байхагүй ха юм. Теэдшье үйлэдбэридэ худэлэгшэдые урмашуулха бэшэ, харин дээрэhээнь дараха, дабhалхын тула бүхы юумэн хэгдэнэ бшуу. Банкнуудай, страхованиин худэлмэрилэгшэдэй эгээл ехэ, дээдэ зэргын салин абажа байхада, продукци бүтээн гаргашад энэ талаар хойшоо гаранхай, «hуудэрэй» hуурин эзэлэчхэн бэшэ аал?

КОРР: Энэшье ушарта ажалаа алдахэ, hайн дураяа орхихо зон дайралдахагүй ааб даа.

ХАРЮУ: Тиимэл даа. Ондоо худэлхэ газарай үгы байхада, хүбшэ тайгын дунда ажаhуугшад адаг заахан мүнгэнэйшье түлөө тэмсэхээр лэ болоно гээшэ. Гэр бараагаа мүрэ дээрээ үргэлөөд ябашаха аргагүй хадаа яаха болоноб? Шэлэхэ, hайень бэдэрхэ арга үгы ха юм.

Жэлэй туршада эндэмнай 200—250 хүн ажалhаа сүлөөлэгдэхөөр хараалагдана. Мүнөө зарим хубинь гаража ошонхой. Энэмнай бүд бүтүү хэгдэдэг бэшэ ааб даа. Цехүүдтэ суглаан, зүблөөнүүд зарлагдадаг, hайса зүбшэн хэлсэгдэдэг юм. Хоёр hара урид зэд зоной хүн бүхэнтэйнь хөөрэлдөө хэжэ, hэргылнэбди, зүбшэл, заабари үгэнэбди. Манай зүбшэлэй хэды зүhатайеньшье бү мэдэе, гэр бүлээ тэдхэхэ гэhэн хүн бүхэн өөрын бодолтой байгаа юм аабза.

КОРР: Нэгэ бэйдалhаа нүгөө бэйдалда шэлжэн орогын х hа гээд энэ үеые нэрлэнэбди. Нимэ с гта, танай hанамжлар, гүрэнэй зүгhөө ямар политика ябуулагдаха ёhотой байгааб?

ХАРЮУ: Эгээл энэ үедэ үнэ сэнгүүд, салин хүлhэн гэхэ мэтэ гүрэнэй зүгhөө гуримшуулагдажа байха зэргэтэй гэжэ hананаб. Үгыл hаа худхалла хүймаан зайлашагүй ха юм. Анхандаа түсэб зохёолгын гуримаар худалхэдэ, нэгэ талараа нилээн амар байгаа. Жэшээлбэл, городые дулаагаар хангаха асуудал амарханаар лэ шидхэгдэдэг бэлэй.

Үйлсэ, гудамжануудта зогсоhон аралжаа наймаашадые абаад үзыт даа. Эдэмнай юумэ ооhөөө үйлэдбэрилхэгүй, эд бараа сааша-наашань абаашаад, асараад лэ, хармаанаа дүүргэжэ байhан зон. Архидалга дэлгэрээ. Бишыхан салин хүлhэ абаад, тэрэнээ уужархёод, ерээдүйдэ ямаршье найдалгүй байхадаа, юуншье тухай бодохо дураниинь үгы ха юм.

КОРР: Hунгагшадай захлануудые бэелүүлхэ талаар ямар худэлмэри ябуулна гээшэбта?

ХАРЮУ: Hунгалтын болножо байха үедэ байдалнай нимэ болохо юм гэжэ тухайлхааршье бэшэ hэн бэзэ. Капитальна барилга зогсоогдонхой, нэмэлтэ мүнгэн үгы. Гэбэшье энэ ушарhаа тэрэ үсын захяануud хүсэсэ алдаа гэбэл, баhал буруу. Арга шадалайнгаа зэргээр захяануудые дүүргэхые ороддоноо даа.

Удангүй предприятияа хамтын зөөри болгон абахын тула бэлэдхэл хэнэбди. Акционериэ бүлэм болгогдохо юм бээ. Эдэ, бусадшье олон хубилалтануud — урдамнай.

Бидэ ехэ хүшэр хүндэ сагта ажаhуужа, ажаллажа байнабди. Мүнөөдэр Россин хойто районуудай үсөөн тоото арадуud өөдэлхэ гү, али хосорхо гү гэhэн асуудал табигдана. Нимэ үедэ Буряад Республикын хойто районуудан оротонгуud нэгэдэжэ, эб эмхэ оложо, уг угсэлэтанайнгаа соёл гэгээрэл, ёhо заншал, урданайнь ажабайдал hэргээхэ үүргэтэйбди. Энэ шухала хэрэг эмхидхэхэ, бэелүүлхэ уялгатайгаар республикын үсөөн тоото арадуудан эблэл 1991 онд эмхидхэгдэhэн юм.

Энэ хугасаа соо эблэлэй хүсөөр ажал хэрэг яhалал ябуулагдаа. Манай эблэлдэ эдэбхитэй, түрүү hанаатан үндэр наhатайшуул, залуу хүбүүд, басагад сугларжа, тусхай штаб эмхидхэhэн юм. Тэрэмнай республикын үсөөн тоото арадуудай соёлой түб болоно. Энэ түбые соёлой эдэбхитэй ажал ябуулагша, hайн дуранай композитор В. Гончиков эрхилнэ. Тус соёлой түб бюджетнэ эмхи гээшэ. Республикын Соёлой министерствэдэ мэдэлтэй, мүнгэн hангаар хангагдана.

Манай эблэлэй саашанхи зорилго захагүй ехэ, шидхэгдээгүй асуудалнуудшье тоогүй. Захын эмхидхэлэй асуудал абажа харахада, соёлоймнай түбэй түрүүлэгшын hуугаал, хүдэлхэ багаханшье hаа, кабинет байхагүй. Нэгэ кабинет соо немец, солонгос, оротон бүлгэмүүдэй түрүүлэгшэнэр нэгэ-нэгэ стол лэ тойроод hуунад. Худөөгэй уран hайханай, фольклорно ансамблиин бэлигтэйшүүлэй хубсаhа хүшар, уран гартанай бүтээлнүүдые хадагалха склад манда хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэшье баймга олдохо юм бээ.

Мүнөө би шидхэгдээгүй гол асуудалнуud дээрэ тогтохом. Москва шадархи Александров хотодо Россин заха холын хойто районуудта хэрэгтэй оньhон техникэ, түхэрэлгэнүud бүтээгдэдэг юм. Тэндэ самолет, шарга, дулаан хубсаhан, hэсы гэриүud, неэшэн, заанга, загаhа барихта губшуурнуud, буу зэбсэг, бага хүсэнэй гидростанциниуud бүтээгдэнэ. Тэндэнээ манда хэрэгтэй юумэ абаха гэхэдээ мүнгэгүйдэнэбди.

Оротонгуудые үндэhөөрнь үгы хэхын тула СССР-эйшье, Россиншье гүрэнэй эзгhөө оло дахин hэдэлгэ хэгдэhэн байна. Нэн түрүүн оротонгуудай ажамидардаг ой тайгын, уhа мүрэнэй олзо зөөри үнэ сэнгүйгөөр, архи тамхяар андалдагдажа, ехэ хохидол хэгдэнэ. Хэр үгhаа ой тайгын өёроор оршолог оротонгуудай дунда архи тамхин, үбшэ хабшан үргэнөөр hүжэрөө. Удаань оротонгуудые анханайнь hуурн байрhаа бодхоожо, хото город руу намнаа. Наhаараа шодэ амандаа хараагүй ажал худэлмэриниень хүүлэжэ эхилээ. Нигэжэ оротонгуud наhаараа эдлэжэ ябаhан ажал хэрэгээ, агнуурнда, уран бүтээлээ орхихо баатай болобо.

Агууехэ БАМ гэшэмнай оротонгуудай hуудаг газар дайдада, ой тайгала, гол мурэндэнь ехэ hаад тодхор татаба.

Гурбадахлар, оротонгуудта дэлгүүрэй экономико гээшэ яаншье ойлгогдошогүй юумэн байшаба. Бартерна андалдаан гээшэ оротонгуудые гансал тоноxо гэhэн ябадал.

Мүнөө үетэ дэлгэрhэн дэлгүүрэй экономико гээшэ оротонгуудта огто таарахагүй. Тиинhээ тинтэрээ эдилгэ, абалга, мафи, коррупци гэхэ мэтэ оротонгуудай ажабайдалые муудхаана, үгыруулнэ. Хото город нүүжэ ерэhэн хүн байра байдалаар дуталдана. Мүнөө ажал худэлмэригүйшүүл олошоржо эхилбэ.

Нимэ хүшэр хүндэ байдалай тохёолдоод байхада оротонгуud яажа амидарха ёhотой болоноб? Оротонгуудай байра эрихэдэнь:

— Ойн зон ой соогоо ажаhууха ёhотой! — гээд, сэсэрхэхэшье хүтэлбэрилэгшэд город соо олдоно.

Хойто-Байгалай, Хурамхаанай районуудта оротонгуудай ажаhуудаг районуудай статус олгохо гэhэн ябуулга хэгдэнэ. Энэ тон буруу гэхэ байнаб. Энэ асуудал тэндэхи районуудай арад зон шидхэхэ ёhотой Нэн түрүүн оротонгуудай олоороо hуудаг газарнуудта худөөгэй нютагай захиргаанай статус олгохо хэрэгтэй. Тиихэдэнь хүн бүгнэйнь абынгаа түлөө яажа hанаагаа зобоhон тухай эндэ хэлэхээр бэшэ. Р. Д. Доржиев гуйлта бэшэхэ гэхэдээ, үзэг бэшэг мэдэхэгүй байшоо. Талааниинь болножо, хэндэ гэр байра, мал бариха эрхэ олгогдохо болоно.

Улаан-Удэ хотодо 60 квартира барижа, оротонгуудай Со мэдэлдэ үгэхэ гэhэн тогтоо Министрнүүдэй Совет нёдондо Тэндэмнай гостиница, суглаа hуралсалай кабинедууд, оедо тээлэн мастерскойнууд, цехүү Иимэ комплекс барихын тула үгтэнхэн. Энээнэй барилгада Верховно Совет 12 миллион түхэриг hомолhон байна. Ма тон шухала хэрэгтэй энэ бар 95 онуудта ашаглалгада үгэ лагдана.

Гэхэтэй хамта, Уоян, Холо гэхэ мэтын hуурнуудта оро шаад онуудта баригдаhан ба ажаhуунад. Тэдэнэр мал бар ажалаа олоногүй. Кино, наад шэ үнн мартагданхай ааб даа юумээр дуталданад.

Нёдондо жэл Россин Фед ряад Республикын хойто ра яhатанда hомолhон 11 милл намайе түрэл гаралдаа, угай та тараагаа гэhэн холэ аман гаа. Энэ хадаа тон худал хуу гуудай эб эмхи алдахуулха гэжэ тоолоноб. Тэрэ мүнгэн кын Соёлой түбтэ, фольклор Баунтын райондо үнгэргэдэг ра, искусствын удэрнүүдтэ, н ном хэблэн гаргалгада, үхи hургадаг багшанар, мастерну та, эрдэмээ дээшэлүүлэх м дээдэ hургуулинн оюутанда, hаа гаргалгын эмшэлэлгэдэ hан байна.

Тиихэдэ hохор болоhон н бүүе Одессэ хотын Федорб эльгээжэ, аргалуулаа hэмдн. тэрэл мүнгэнhөө hомолог Энээнhээ уламжалан юу гэхэдэ, бидэ, республика соо 1700-аад оротонгуud байгаа гаараа, буусаараа илгарбал ө Бээ бээ hэжэглэхээ болижо, оложо, арад зонойнгоо хүнэ гын түлөө тэмсэбэл, өедолх,

Урдамнай бидэнние ехэ хэр нэ. 1993 оной февраль hар кын эблэлэй тоосоото-hунгал ренци үнгэргэхэбди. Тиихын дай эблэлнүүдэй тоосоото к дые эмхитэйгээр үнгэргэхэ х hара соо Москва хотын ВДН үсөөн тоото арадуудай фест юм. Тэрээндэ ехэ бэлэхэл я эбди. Март hара соо Росси хойто районуудай үсөөн то съезд зарлагдахаар хараа съезд Тюмень хотодо гү, али ха) республикада үнгэргэдэ хэлэ 1993 он ООН-ой шилэ дэлхэйн үсөөн тоото арадуу тодорхойлогдобо.

П. С

Буряад Республи районуудай үсөөн тоото эблэлэй

Үсөөн тоото арадуудай бай

ШИИДХЭГД АСУУДАЛН ОЛОН

КАБАНСКЫН РАЙОНОЙ Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай хутэлбэрилэгшэд Хитадай Ляонин провинциин Шэньян хотын хүнгэн промышленностин захиргаантай холбоо барисаа тогтоожо, хамтын предприяти байгуулха тухай хэлсээ баталаа гэжэ мэдээсээ hэнди.

Энэ хэлсээнэй үндэлөөр амhарта бүтээжэ гаргаха хумигдаhан картон үйлэдбэрилгын цех баригдажа, нээгдhэн байгаа. Тиин мүнөө энэ цехтэ түрүүшын линин худэлнэ. Эндэ жэлдээ 160 мянга гарын дүрбэлжэн метр картон гаргагдаха. Хоёрдохи линиин ашаглалгада үгтэхэдэ, цехэн худэлмэришэд хоёр халааннаар ажалладаг болохо юм. Тиихэдэнь ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ байна. Мүнөө эндэ үйлэдбэрилэгдэhэн түрүүшын продукци хүршэ областьнууд болон республикануудта эльгээгдэбэ.

Шэнэ цехэй худэлмэришэд түрүүшын удэрhөө эршэмтэйгээр ажаллажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: картон үйлэдбэрилэн гаргагша Валентина Васильевна Айдарминна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Зураглал

ХАТУУ ХУБИ ЗАЯАН

Хяагтаhаа эүүн урагшаа зурыhан дардам харгыгаар нилээн удаан ябажа, үндэр дабаан өөдэ гараад, урагшаа хаймадан харахада, жэлэй гоё газар дайда үзэгдэдэг. Үргэн hабатай, салгидама уhатай Сүхэ голой hаада бэедэ нэмжыhэл нюдэ алдама үзэсхэлэн дайдада ажалша малша зонтой Алтай нютаг оршодог юм. Эндэ шэшээ боломоор памтартал олон үбгэд, хүгшэд ан-бүл ажаhуудаг, урданай найхан заншалаар нютагай зон тэдэнние сэхэтэ хүндэлдэг байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатарай үхэлөөр унаhан Алтайн хүбүүдтэ зорюулжа бодхоогдоhон хүшөө холоhоо харагдажа байдаг. Эндэ дурасхаалта самбар дээрэ тэдэнэй нэрэнүud мүнхэдэй бичигдэгэй. Дайнhаа бусажа ерэhэн зон сагай эрхэдэ жал үнгэрхэ бүри үсөөн боложо байнхай. 88-тай Радна Доржиевич Доржиев мүнөө нютагайнхаа эгээл үндэр наhатай хүн болоно.

Тэрэ Сталинградые фашис булимтарагшадhаа хамгаалжа, дайнда оролсоhон юм. Дайшалхы энэ хото сүлөөлхөөр манай сэргшэдэй добтолжо эхилhээр мүнөө эгэ 50 жэл гүйсэбэ. Үргэн олонинтэтэй суг энэ ойе тэмдэглэлсэхэ тэрэ дүүрэн эрхэтэй гээшэ.

— 1942 оной февраль соо, Миша хүбүүнэйнгээ турэhөөр 20 удэр хоноод байхада, дайнда мордоhон хүм. Бооржын районой Безречная станцида июнин 12 болотор санитарай мэргэжэлдэ hураа hэм. 82-дохи стрелково дивизиин бүридэлдэ оруулагдаад, вагондо hуулгагдажа, сэхэ Сталинград эльгээгдээ hэмди. Энэ дивизиин сэргшэдэй олонхинь буряадуud байгаабди. Аха, Захаамин, Хяагтын болон бусад аймагуудай хүбүүд олон байhан юм,—гэжэ тэрэ холын сагые дурсан, сохынь арhа хаха дурahан гүнзэгы уршалаануудаа эльбэжэ, тамхяа гүнзэгыгөөр hорожо, хухэ утаань пеэшэнэй амhар руу үлеэнэ.

Үдэр hунигүй ябажа, фронт ерэhэн сэргшэд Сталинградые сүлөөлхөөр үйлэдбэриин байлдаануудта сэхэ ороо гэн. Энэ дайлалдаанай үедэ олол сэргшэдэй шархатахадэ, тэрэ бусад санитарнуудтай суг мүлхижэ, гүйжэ ябаад абаhан байха. Гэбэшье зарим үедэ автомат барижа, дайлалдадагшье байhан ааб даа. Носилка, сана дээрэ шархатаhан хүниие дайн байлдаанай газарhаа гаргажа ябахадаа, санитарнуud дайсанай hомондо дайрагдажа, наhа барадаг байhаншье гээшэ.

— Манай ротын санитарнуud нилээн олон сэргшэдэй ами наhа абараа hэн. Буудалдаан, минэ, бомбын тэнhэрэн соогуур шархатаhан хүнүүдые абаржа ябаhаар санитарнуудшье алуулдаг, шархатадаг hэн. 1943 ондо манай ротоhоо ороидоол 4 санитар үлэhэн байгаа,—гэжэ Радна Доржиевич хөөрэнэ.

Дивизиин Дон мүрэн шадар дайлалдаха үедэ Р. Д. Доржиев түрүүшынхээ шархатаhан байна. Эндэ шархатаhан олол сэргшэдые паходото нүүлгэнэ. Камышино хотын госпиталь асараа hэн. Тус госпитальдо 1 hарын туршада аргалуулhанай удаа дахин фронт эльгээгдээ бэлэй. Нигэжэ шархатаhанай hүүлээр санитар болохо аргагүй дээрэhээ артиллерист-наводчик болгодоо. Добтолгодо ороhон пехотинецуудые халхалан, дайсанай пулеметчигуудые үхэр буугаараа буудажа, өөрэгүй олон сэргшэдые абараа юм.

— Энэ үедэ дайсан hүреогөө дарууланхай ябаа. Манайхин зоригжожо, удэрэн туршада заримдаа хэдэн арбаад километр газараа сүлөөлдэг hэмди. Тиигээдшье «нэгэшье алхам гэдэргээ сухарихагүй» гэhэн Сталинай шанга захиралта гараhан байгаа. Тэд газараа сүлөөлжэ ябахадаа, фашистнуудай зэрлиг муухай ябадалнуудые, hандаргагдаhан хото, тосхонуудые хараhан сэргшэд шэн зоригтойгоор дайлалдадаг hэн. Манай расчедто дүрбэн хүн байдаг hэмди. Командирнай казах, нэгэ украинец, хоёр буряад байгаабди. Нэгэ добтолгын үедэ дайсан hэгээ орожо, бухы янзын буунуудаараа гвылнэбди, зүбшэл, заабари үгэнэбди. Манай зүбшэлэй хэды зүhатайеньшье бү мэдэе, гэр бүлээ тэдхэхэ гэhэн хүн бүхэн өөрын бодолтой байгаа юм аабза.

КОРР: Нэгэ бэйдалhаа нүгөө бэйдалда шэлжэн орогын х hа гээд энэ үеые нэрлэнэбди. Нимэ с гта, танай hанамжлар, гүрэнэй зүгhөө ямар политика ябуулагдаха ёhотой байгааб?

ХАРЮУ: Эгээл энэ үедэ үнэ сэнгүүд, салин хүлhэн гэхэ мэтэ гүрэнэй зүгhөө гуримшуулагдажа байха зэргэтэй гэжэ hананаб. Үгыл hаа худхалла хүймаан зайлашагүй ха юм. Анхандаа түсэб зохёолгын гуримаар худалхэдэ, нэгэ талараа нилээн амар байгаа. Жэшээлбэл, городые дулаагаар хангаха асуудал амарханаар лэ шидхэгдэдэг бэлэй.

Үйлсэ, гудамжануудта зогсоhон аралжаа наймаашадые абаад үзыт даа. Эдэмнай юумэ ооhөөө үйлэдбэрилхэгүй, эд бараа сааша-наашань абаашаад, асараад лэ, хармаанаа дүүргэжэ байhан зон. Архидалга дэлгэрээ. Бишыхан салин хүлhэ абаад, тэрэнээ уужархёод, ерээдүйдэ ямаршье найдалгүй байхадаа, юуншье тухай бодохо дураниинь үгы ха юм.

КОРР: Hунгагшадай захлануудые бэелүүлхэ талаар ямар худэлмэри ябуулна гээшэбта?

ХАРЮУ: Hунгалтын болножо байха үедэ байдалнай нимэ болохо юм гэжэ тухайлхааршье бэшэ hэн бэзэ. Капитальна барилга зогсоогдонхой, нэмэлтэ мүнгэн үгы. Гэбэшье энэ ушарhаа тэрэ үсын захяануud хүсэсэ алдаа гэбэл, баhал буруу. Арга шадалайнгаа зэргээр захяануудые дүүргэхые оролдоноо даа.

Удангүй предприятияа хамтын зөөри болгон абахын тула бэлэдхэл хэнэбди. Акционериэ бүлэм болгогдохо юм бээ. Эдэ, бусадшье олон хубилалтануud — урдамнай.

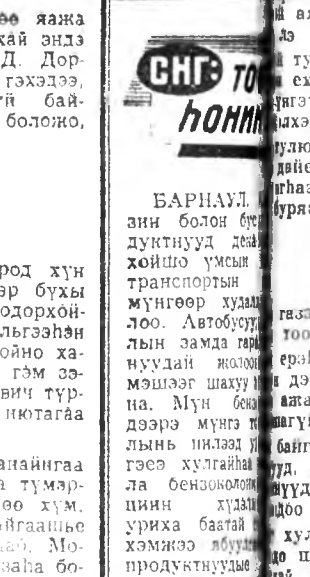

ХИТАДhАА ОЛОЖО АСАРАА

Буряад үүлтэрэй хонид манай арадай омогорхол гээшэ. Юуб гэхэдэ, академик Окладниковай хэлэhэнэй ёhоор, шэрүүн ноohотой хонид 3000 жэлэй саана бии болоhон. Элинсэг хулинсагайнгаа үдхэhэн энэ үүлтэрые hэргээжэ, Буряад ороидо дэлгэрүүлхэ гэhэн зорилго урдаа табижа, бэдэрэлгэ хэhэн хүнүүд яhала олдохол даа. Жэшээлхэдэ, Россин Эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент, Буряадай худөө ажахын институдай кафедрые даагша, Буряадай Эрдэмэй түбэй таhагые даагша С. М. Помишин, Буряадай худөө ажахын институдай багша худөө ажахын эрдэмэй кандидат С. Г. Цыдыпов, Хэжэнгын «Шулуута» гэжэ акционернэ компаниин директор Б. Б. Лхасаранов гэгшэд аяар зургаан жэлэй хугасаа соо Россин олохон газарнуудаар ябажа, нютагайнгаа үүлтэрэй хонидые бэдэржэ, хаанашье олоогүй. hүүлэй hүүлдэ аяар холын Хитад гүрэнэй Хайлаар провинцида буряад үүлтэрэй хонид олдобо ха юм. Шэтын областиин буряадуud хорёод онуудаар Хитад орон зөөхэдөө, хонидоо абаашаhан байба. Тэдэнэй үри хүүгэд эхэ, эсэгынгээ асарhан малые үдхэжэ, үүлтэрыень огто hалгаагаагүй байhаниинь гайхалтай.

Тиигэжэ тэндэhээ «Шулуута» гэжэ акционернэ компани сэбэр буряад үүлтэрэй 550 эхэ хонидые, 27 хуса Хорин аймагай Үдын совхоз асаржа, дүршэлтэй бэрхэ хонишон Ц-Е. Б. Чимитдоржиевта харуулhалхыень тушаагаа. Энэ хэрэгые тус совхозой директор Ц. Ж. Ширапдоржиев үнэн зүрхэнhөө дэмжэжэ, имагтал өөрынгөө даадаг ажахыда туршалга хэхэ зүбшөөл үгэhэн байна.

Энэ жэлэй үбэлжэлгэ хүнгэн бэшэ байхаар хүлеэгдэнэ. Гэбэшье буряад үүлтэрэй хонидые гарза хоролтогүйгөөр үбэлые дабуулха арга олдохо ёhотой гэжэ найдагдана. Туршалгын түрүүшын үрэ дүнгүүд хойто жэлhээ элирхэ ёhотой.

Л. ГОМБОЕВ.

ЗЭДЫЕ ХҮНДЭЛЭН...

180 метр утатай хүүргэ Михайловка тосхондо ашаглалгада үгтэбэ. Михайловкынхид таатай үргэн, шэнэ хүүргэтэй боложо одоошье hанаагаа амарба даа. Ажахын олон фермэнүud уhанай нүгөө эрьсдэ оршоно.

Зэдэ гол зундаа хэдэ дахин үсрлэжэ, уhа гаталхаар бэшэ болодог. Хүүргэ барилгын 34-дэхи отрядай худэлмэришэд хүүргые баряа. Энэ барилгашадай хүсэл оролдолгоhоо, районой хүтэлбэрилэгшэдэй саг үргэлжын туhаламжа, анхаралhаа боложол, энэ хүүргэ түргэн болзор соо баригдаба.

Хүүргэ ашаглалгада тушаалгын баярай суглаан дээрэ Михайловкын захиргаанай зайhан Д. Д. Бакшеев, районой захиргаанай гулваа Б. Ц. Семенов, совхозой ажалай ветеран И. И. Яньков, Ш. Ш. Балданов, Ц. Ц. Найданов гэгшэд үгэ хэлээ. Хүүргэ барилгын 34-дэхи отрядай начальник Н Е. Шпаков нютагайхидта хүүргын ёhололой түлхюур барюулба. Совхозой директор В. Д. Ардаев барилгашадта бэлэгүудые барюулба.

Н. ШАГДУРОВА.

Захаамин.

ЗЭДЫЕ ХҮНДЭЛЭН...

Зэдэ гол зундаа хэдэ дахин үсрлэжэ, уhа гаталхаар бэшэ болодог. Хүүргэ барилгын 34-дэхи отрядай худэлмэришэд хүүргые баряа. Энэ барилгашадай хүсэл оролдолгоhоо, районой хүтэлбэрилэгшэдэй саг үргэлжын туhаламжа, анхаралhаа боложол, энэ хүүргэ түргэн болзор соо баригдаба.

Хүүргэ ашаглалгада тушаалгын баярай суглаан дээрэ Михайловкын захиргаанай зайhан Д. Д. Бакшеев, районой захиргаанай гулваа Б. Ц. Семенов, совхозой ажалай ветеран И. И. Яньков, Ш. Ш. Балданов, Ц. Ц. Найданов гэгшэд үгэ хэлээ. Хүүргэ барилгын 34-дэхи отрядай начальник Н Е. Шпаков нютагайхидта хүүргын ёhололой түлхюур барюулба. Совхозой директор В. Д. Ардаев барилгашадта бэлэгүудые барюулба.

Н. ШАГДУРОВА.

Захаамин.

Түрэл нютагаймнай түүхэһээ

БАЛЖИН ХАТАНАЙ БАЙҺАН ГАЗАР

...рын шэнээр ...нэй» нюурта ...н тухай үгүүл... домог Бодон... бурнадшалжа, ... толилуулаа ...8 ондо албан ...голдо ябаха... гэжэ газар... ...н би шарайдаа ...Жабайн Той... «Зуун бэлиг» ...ном соohоо ...н түүхэ домог ...ширхоо агша ...хаал болгон, ...комыень му... ...алдагби.

...ээ бодомжол... ...ри хэдэн он... ...лодог байһа... «Буряад үнэн... ...оhон түүхын ...нын Сагаан ...най нютагһаа ...эл дабаанай ...нэрэ дурсаг... ...түүхэлэ сэхэ ...ханахадаа, уе ...дэжэ байһан ...нэрэнүүдэй бии болоһон тухай уншагшадтаа дамжуулхые оролдоһуу.

Алишье нютаг хадаа голойнгоо, хада уулынгаа нэрээр нэршэдэг гээшэ ааб даа. Үргэн уужам Ага нютагнай Ага голойнгоо нэрыс мүнхэлнэ. Ага голнай хадаа Урда-Ага, Хойто-Ага гэжэ хоёр эхитэй болоно. Бүдүүн-Шэлэһээ эхи абажа, олон ажахынуудай газар уһалан, хада уула тойрожо, олон тоото голнуудай урасхалые нэгэдхэн, Айрагай-Хушуунай үбэртэ хоёр Ага нинлэжэ, Ага болоод, урасхалаа түргэдхэнэ.

Хойто-Агада болоһон үйлэ хэрэг тухай хөөрөөгөө үргэлжэлүүлэе. Бүри багануud, үбһэ хулһанай үедэ томо зоноор адли эрилтэтэй, үүр сүүрээр бодожо, сар, морёор үбһэ сабшажа, шарлатараа ябагша бэлэйбди. Тиигээшье һаа, шоро балгаанайнгаа үбэртэ үдэшэндөө түүдэг табижа, галайнгаа залиртар, үльгэр домог шагнахаш. Бригадын моришон Унаашан Сэдэн баабайн хөөрөөн мүнөөшье элихэн һанагдана:

— Хойто-Агамнай үлэы һайхан нютаг юм даа. Уһаар элбэг, ямаршье сагта гандаагүй, үбһэ ногоон үндэр, ой модоор баян, ан гүрөөлтэй, баялигтай нютаг гээшэ. Үни сагта эндэмнай Балжин хатан байһан юм гэлсэдэг һэн. Эдэ голнууднай Балжин хатанай нэрэтэй холбоотой. Энэ хойноһоо урдаһан гол Хэрэг гээшэ. Эндэ Балжин хатан хэрэг хэһэн гэдэг. Тээ баруугаар Шанартын гол урдана. Тэндэ шанар хүүлэһэн юм аабза. Эдэ хоёрой хоорондо уташье гол бэшэ, энэшни Гуталта гээшэ. Хаанай сэрэгшэдтэ дээрээ ортоходоо, гуталаа гээһэн юм аабза, хөөрхэй. Амияа абарха гэжэ Хойто-Агынгаа хойто бэеэр дээшээ гүйлгөө ха юм даа. Мориной шадалаар мориёо амидхаажа гараһан голынь Амидхааша болонхой. Саашаа Амидхаашын дабаан болодог. Энэ дабаан дээрэһээ Балжинын Сагаан нуур альган дээрэ шэнги харагдаха,— гээд, һанаа алдаад, аниргүй болошохо.

— Зай, саашань, тиигээд юуи болооб?— гэлдэхэбди.

— Балжин хатан тэрэ нуур арай шамай хүрэжэ, хүхэнэйнгөө һу нуурта дуһаахадаа: «Энэ нуурай уһа ууһан амитад амар жаргалан һуугуужан»,— гэжэ үреэл табиһан юм гэлсэгшэ һэн. Тоэд тэрэ нуурһаа холо бэшэ Бүүбэй бэйлэ хаанай сэрэгтэ хүсэгдэжэ, алуулһан юм гэдэг. Тиигэжэ Балжинын нуур болоһон юм даа, хөөрхэй,— гээд, зальбардаг һэн.

Түүдэгэймнай гал һүлэмһүлэм гэжэ залиржа байха. Зосоомнай аймшаттай боложо, һабир-шэбир хөөрэлдэһөөр, шоро балгаанайнгаа үүдээр орожо, унтаридаа шургагша бэлэйбди.

Урданай үлхөө холбоо түүхэнүүдһээ бодомжолходо, Балжин хатанай нютагжаһан нютагууд эндэл оршоһон болбодог. Тиимэһээл манай нютагай хүбүүн, Эхир-Буусада тоонтотой уран зохёолшо Доржо Эрдынеев Балжин хатанай түүхые һайн мэдэхэ, элэ голнуудаар һайсахан үбһэ сабшаһан, хуряаһан байха. «Балжин хатан» гэжэ зүжэгыень харахадаа, эдэ голнуудай шарай нюдэндэ эзэлүүдгүй үзэгдөөдхидэг юм. Энэ зохёолоороо буряад арадаа, нютагайхидаа омогорхуулнашье, уяруулнашье ха юм даа.

Нимэл түүхэтэй Хойто-Агамнай байнал даа. Энэ голһоо, нютагһаа ургажа гараһан суута хүнүүдшье олон байха. Энэ голдо тоонтотой хадаа эрьежэ нютагаараа ябадагшье, уяржа мордодогшье байхаб. Илангаяа зунай һайхан сагта жэгтэй үзэсхэлэн нютаг юм даа.

Нютагтаа зорюулжа бэшэһэн дуугаараа энэ хөөрөөгөө дүүргэхэмни.

Энэмни «Һүниин зүүдэн — нютагни» гэжэ нэрэтэй юм.

Сагаан һаншаг
бууралтахым
Сарюун наһым үреэн
һуутааш.
Сагаа олон айлшалхысм
Дүрбэн сагта хүлеэн
байгааш.
Һайхан һанаан һарын
туяа.
Һүниин зүүдэн — нютагни,
Яаран шамдаа ябагаар
замдаа
Һарбайн гараа ерээлби.
Хүхэ ногоо хүлдэм
дэбдезд,
Хүхын дуутаар уггабаш.
Үбдэг дээрээ һүгэдэжэ,
Эльгэ зүрхөө уярбаб.
Нэрыш үргэн, баяр
хүргэн,
Наһан соогоо ябаналби.
Аша туһыш һанан-
һанан,
Номгон нойрыш
мананалби.

Батажаргал ШАГДАРОВ.

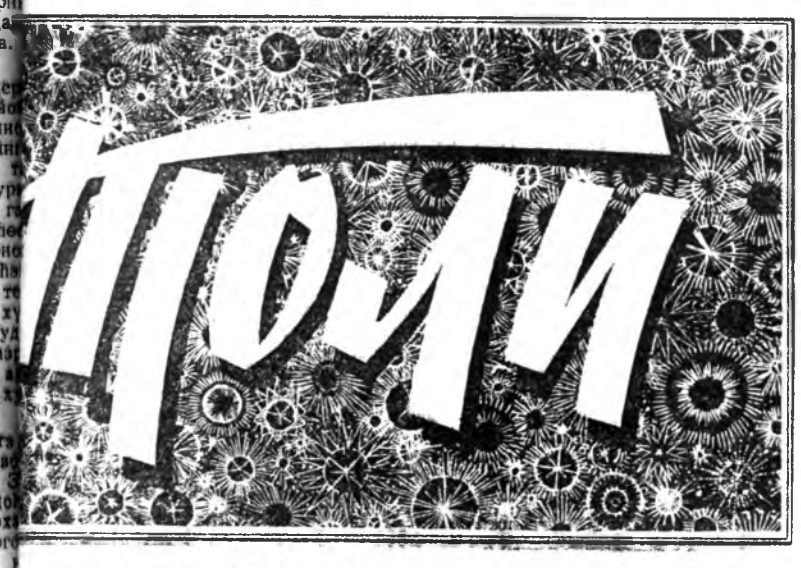

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

«ТҮҮХЭДЭ СЭХЭ ХАБААТАЙ ГЭЖЭ ҺАНАХАДАА...»

БАЗАР-САДА ЦЫДЕНОВ: «МИНИИ ШҮЛЭГ ДАЙЕ ҮЗӨӨГҮЙ ЮМ...»

«ХООГОЙ ХҮН ХОДОРУУХАЙ, ХООҺОН ТҮЙСЭ МУХАРЮУХАЙ».

ШОГ ҮГҮҮЛЭЛ, ШЭНЭ ОНТОХОН, АРАДАЙ ДУУНУУДҺАА, ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД.

Дансаран ДОРЖОГУТАБАЙ

БУРГААСТАЙ

Георгий Дашабыловта.

Номин талын горхохон
Амин һүлдэ — Бургаастай,
Хабар сагайл охорхон
Хаһа дундал, харьяастай!
Уужам Хэжэнгын
хойморто
Унайн утаан — уняартай,
Үлзы ногоон ой модото
Үлгым юм даа,
Бургаастай!
Мүнгэлиг долгёор мэлмэрһэн
Мүрэндэ нэмэри
Бургаастай,
Амитан олондоо бэлэглэһэн
Амтан уһаараа —
жаргаастай!
Буруулган сагай эрьехэдэ,
Бударма саһан — бургаагтай.
Буурал эсэгын үреэһэн
Буусам юм даа, Бургаастай!
Хүдөө талын голой дээжэ
Хүбшын эхинэй Бургаастай.
Хүхэ далайн хүбөө тээшэ
Хүсэлэн гүйнэш, хороостой!
1981 он.

Базар-Сада ЦЫДЕНОВ

...НЭ ДЭБТЭРЬЭЭ

МИНИИ ШҮЛЭГ

...лэг даже үзөөгүй юм:
...зрээ, буугай абяа дуулаагүй,
...РҮҮН дайнан тэрэ жэлнүүдтэ
...нь сэрэгшын хадагалаатай ябаагүй.
...ини шүлэгүүдни аалихан лэ
...эбшээнэй уянга зөөлэхэнине
...агтаха гэжэ сэдьхэл соohоом
...н хабартай сугтаа ерэһэн юм.
...йда уян янзаар, талын заншалаар,
...ыар халиһан юм шүлэгүүдни.
...адартал огсом солгёон шүлэгүүдые
...уулха гэжэ оролдоогүйлби хэдыдэшье,
...яанһаа сууряан ехэ гэжэ
...ьхэлдээ һанажа, мэдэжэ ябааб.
...ихаралдадаг, үлүүсэ мартадаг сагта
...гоо мэхэлжэ, һарюу харгы шэлээгүйб,
...аянга, зөөлэхэн, уяхан үгэнүүдни
...замаа олог сэдьхэлэй гүн руу.
...улада, шүлэгүүдни, миниии шүлэгүүд,
...ехэтэй, даруухан хүнүүдые ба...рлуулжа,
...этэ үгэнүүдэй шэмэ шүүһээр билтаржа,
...эйдэ ажаһуухатнай болтогой», — гэнэб.
...юурые, һохор дохолоние үргэхэ шадалтай,
...ие, даринн утаае сараха хабатай,
...ма мүнөөни хүрэтэр залирлагүй
...ед хэлэн дээрэ, шүлэгни, дуула!

ХҮГЖЭЛТЭ

...зарай хуули жэгтэй ха.
...оlоhоор нэгэ хүн мүнхэрхэ.
...ыые мэдэһэн юумэдэл,
...дэлхэй дээрэ мүндэлхэ,
...амидарал үхэл хоёрой
...гүй хүгжэлтын һэлгээн эхилнэ.
...ргаа дэлхэйн һайхан юумэнүүд —
...хүнэй ухаанай һүлдэ бүтээлнүүд
...дэй, сагай хуули эрхээр
...шэнжэ абан һэргэхэл.
...лисагай эхилһые үндэһэлэн,
...шэнэ байдал түхеэрхэ гээшэ
...аша гушанарай уялга,
...о замбинн хуули.

НЮТАГАЙ ТАТАСА

...б даа гуниг түрэн.
...гүй юушьеб үгылнэб.
...аа гэнтэ һэреэд,
...байхадаа яанабиб даа?
..., эхэ нютаг
...лэ, ухаан бодолыем
...юрэдөө, сүлоо үгэнгүй,
...удэндэм ерэнэ гээшэ гү?
...ша, хониной маараан,
... нютаг зоини,
...ндэ таанадаа үгылжэ,
...аар домоглоноб даа.
...бэлэй һүүлээр-хабар ногооноор —
...ини нютагаа һанажа,
...ралхаа мартажархёод,
...эрин зогсодог лэ.
...ахадаа, тангаршаанһан газараа
...нглан, үгылхэ сэдьхэлтэй
...энин нюдэнэй нулимсын
...н унахые хараһан гүт?
...аранхыгаар хүндэ хараагдангүй,
...бодоhон тэрэ адуулаан
...амаран, азарга адуугаа
...одог гээ алдангүй.
...бишье, хүнэй хүбүүн,
...бэшэ гүб нютаг тээшээ,
...ахадаа, тэбэриһэн газараа
...эн нангин хүсэлтэй.
...байхадаа орхиһон нютагаа
...сахаа һанаһан морине
...холо үзөод байхадаа,
...юундэшьеб уһатан манатана.

Буряадай уг гарбалнууд тухай домогууд

ШОШООЛОГ ЯҺАТАНАЙ УГ

Шошоолог яһатанай түүхэ иимэ ушартай юм.

Дүрбэн сагаан шубуун Жэмһэгтэ хара уһан соо шунгажа байгаа. Сагаан Лонхо гэжэ нэрэтэй нэгэ һамгаүй хүн нэгэнэйнь хубсаһа нюужа абаашаһан юм. Ябаха болоходоо, нэгэнэйнь хубсаһан үгы байба. Бэшэ шубуудынь ниидэжэ, нэгэниинь үлөөд, хубсаһаа оложо ядаад һүүхирээ:

— Э-э, хубсаһым хэн абааб?

— Би абааб,— гэжэ Сагаан Лонхо хэлээ.

— Хубсаһым абаа болболш, шамтай болохобии даа,— гээ тэрэ басаган.

Хорин жэлдэ һуугаа, юһэн хүбүүтэй, юһэн басагатай болоо. Нэгэтэ һамганиинь хэлээ:

— Хорин жэл һуугааш намтай, юһэн хүбүүтэй, юһэн басагатай болоообди. Миниии хубсаһа юундэ нюужал байха болобош. Абажа харахам,— гэбэ һамганиинь. Сагаан Лонхо тогоо шабажа байгаа.

— Тиимэ даа, аба энэ түлхюурээр тайлаад, хара,— гээд, түлхюурээ хаяад үгөө.

Гэнтэ харань гэһэнь, тэрэнь хубсаһаа үмдөөд, үрхөөрнь ниидээд гаража ябаа. Сагаан Лонхо шабартай гараараа хулынь баряад гээгдэшоо. Тэрэ сагаан шубууниинь нара зүб тойроод:

— Зай, Сагаан Лонхо, ши намтай һуугаад, юһэн хүбүүтэй, юһэн басагатай болоош. Юһэн хүбүүд бөө болуужан, юһэн басагадш удаган болуужан, — гээд, Хурмастадаа ниидэжэ ябашоо.

БАРГА МОНГОЛНУУД

Барга монгол гэжэ байжа, зариманиинь хойгуур, зариманиинь урагшаа таран һуухи. Тиихэдэ барга буряадуud байха. Анха барга монголтой хөөрэлдэхэдэ, арба нэгэн эсэгтэй тоолохо, буряад хэлэтэй. Хөөрэлдөөд үзэхэдэ, илгаагүй буряад хэлэтэй байһан юм.

Барга гурбан янзын: буряад барга, солон барга, шэбшэн барга.

Барга хүн хэлэхэдээ: «Буряад зон нэгэ аха бэе зон гээшэбди, буряад зон хойно байдаг, галзууд угаиб гэжэ хэлээ һэн. Тэрэ хөөрэлдэһэн хүнэйнгээ нэрэ һанана-гүйб»,— гэжэ үльгэршэн хэлээд,— тэдээндэ манай галзууд уг шэнги уг бии юм байна гэжэ хэлээ һэн.

ХҮРХҮҮД

Нэгэ гоё сэбэр шарайтай басаган ябажа ябатараа, уһанда орожо шунгаа. Тиигээд уһанһаань гараад байхадань, мандагар тула гэжэ загаһан ерэжэ, шабхуурдахадаа, табан хүбүү заяажархиһан байгаа.

Басаган ухаа алдаһандаа, нэгэ хүбүүгээ хүр шулуун доро табижархиһан, тиигээд Хүрхүүд нэрэтэй болоhон байна. Хоёрдохи хүбүүгээ саһан доро булэжархиһан, тиигээд Санзга гэжэ нэрэтэй болоhон. Гурбадахи хүбүүгээ бутайн хоорондо хабшуулжархиһаниинь Боохон болошоhон, эндеэн габа руу хэһэниинь нүгөө хүбүүгээ, Эхирэд бии болоhон. Эгээ багаа хии соо хэжэрхиһэниинь Хоймор гэжэ нютаг бии болоhон.

Тулаһаа заяабаритай хүрин хара хүрхүүд даа.

ОБОГОН

Обогон аха дүү хоёрhоо олдоhыма ха. Урда улад ехэ таруу, бэе бэеһээн холо һуугаабши. Тиигээд бэе хүрэжэ ябаһан аха дүү хоёр хүдөөдэ адуу малаа хаража байхадаа байлсаад, дүүнь хүл хүндэ болоходоо, эхэ эсэгэдээ хашагдахадаа: «Би ургы эдеэ һэм»,— тиигээд тэрэ олдоhон хүбүүндээ «Ургын узуурhаа олдоhон Обогон»,—гэжэ нэрэ үгөө юм ха.

Обогон абгападаа дунда эндэ тэндэ хоножо ябаад, ехэ болоод, өөрынгөө дүүнэдтэ зараса болоо юм ха.

Обогон гурбан хүбүүтэй: Хоогой, Онгой, Онхотой. Эдэ гурбан хүбүүд гэр малшье үгы, хулһэншэ, зараса болоод ябаһан байгаа. Нэгэтэ Обогони гурбан схэ тайлгаһаа мяханай дээжэ хулууба.

Эдэ гурбан бар тайга соогуур хорголжо, хойшоо арилшаһан байгаа бшии. Обогони гурбан мүнөө Оhойн, Үбсэл голдо, Үнгэдэ, Мойлтодо һуудаг гэлсэгшэ.

Хоогой тайлгайн мяха хулуухадаа, хоohон түйсэ хада уруу мухарюулаад, дээжэ мяха гэзэгэ дороо нюугаад байгаа юм. Тайлгайн хүнүүд мяханаа дээжые үгылөөд, хада уруу мухариһан түйсэ соо байна гэжэ һанаад, баран хада уруу гүйлдэжэ ороходонь, Хоогой хоёр дүүгээ дахуулаад, тайгалжа ябашоо юм ха. Энээн дэлгэрhэ: «Хоогой хүн ходоруухай, хоohон түйсэ мухарюухай»,— гэлсэдэг болоо.

(В. ГУНГАРОВАЙ сутлуулбариһаа).

АРАДАЙ ДУУНУУДАЙ АБДАРЬАА

(1900 оной эхин жэлнүүдтэ манай Түгнэдэ Ошорой Сэдэбэй Балдуу, ёhото нэрэнь Дүлзэн, тэрэ сагта хурдан хурса ухаатай, ород, монгол эрдэмтэй, эдир залуу, дорюун сэбэр, үетэй зондоо хүндэтэй, суутай хүхюун Дүлзэн Сэдыпович Түгнэ нютагайнгаа старшина ноён ябаһан, Тэрэнэй өөрын зохёоhон дуунуудһаа нэгэ дуу танай анхаралда зорюулнабди.

Арадай дуушан Бальжит Гунгаровнаһаа бэшэгдэбэ.

ТҮГНЭ НЮТАГНАЙ

Барлануud, бараануud
морид соо
Барнхадажа унамаар
морининш байн,
Баруунхан добын
худайнар соо
Баталжал абамаар
басаганнинь байн.
Дошхонууд, дошхонууд
морид соо
Дугааглаадш унамаар
морининш байн,
Добо-Худайн басагад соо
Дурлаадш абамаар
басаганнинь байн.
Хэрэнууд, харануud
морид соо
Хазаарлаадш унамаар
морининш байн,
Худай-Добын басагад соо
Ханилаадш ябамаар
басаганнинь байн.

ЭРХИЛЭГШЭ БИМБА

Шог үгүүлэл

Цэрэнэй Бимба Толгойнгоо эрхилэгшэ болоходоо, унтангүй шахуу хоноо бэлэй. «Ноби, Жамса Дашиевич намайе сэгшэбэ гээшэ. Ашьень харюулхал байхаб. Одоо һанаһандал хүрэжэ багаханшье һаа, ноёной сараа болобоб даа. Саашаашье ургажа магадгүйб. Тархи байна, наһаншье бараг. Шадахал байхаб...» гэхэ мэтэ һайхан бодолнуудта абтанхай шэнэ ноён Цэрэнэй Бимба үүр багаар нойртоо диилдээ һэн.

Эрхилэгшын ажал барагдаа. Үймэһөөр, худхаһаар байтарнь удэр хоногууд ходорон ошожол байха.

Нэгэтэ үглөөгүүр Бимба ноён холын гүүртэнүүдые эрьехэеэ үүрээр гараба. Жабартайхан хэбэртэй. Машинань дулаан, хүнгэхэнөөр шуурюулна. Эльһэтэ хүрэжэ ябахадань, харгын хөхууда байһан, тугал, хурьгадта хабартаа эдюулхэ гэжэ зорюута орхюулһан һайхан үбһэтэй һуринь задалаатай байба.

Нимэ байдал обёорhоо эрхилэгшэ угаа схээр үүр сухалаа хүрэжэ, «һөөргөө бусая, тэрэ Ешсев милиционерые абаад ерэе!» гээд, жолоошон Доржодоо зандарба.

Үнишье болонгүй задарһан һуриин ойро хэдэн зон бии боложо, мүрдэлгэшье эхилбэ. «Дары дуулгаһаншни болоо, халуун мүрёорнь олохо байхабди. Хайшаа ошохо һэм»— гэжэ байжа Ешсев милиционер Бимба иоёнойнгоо һанааень заһана.

«Хэн байгаа хаб. Барялаһан, саашань сүүдтэ үгэхэ. Тугал, хурьгадта хабар эдюулхэ гэһэн энэ һайхан үбһэнһөө абахаяа яажа һанаба гээшэб. Хоёр нюдэнэйнь «шэргэтэр» түрмэдэ хааха ёhотой»— гэжэ байжа Бимба Ошорович гэмэрнэ.

«Юу хайрлаха юм! Һуулгахал надо! Хара бариаагууд! Намһаш түбэгшөөгөөгүй һаа, энэ милициин хубсаһанһаа түбэгшөөхөө яанаб. Заатагүй олохобди. Хайшаа ошохо һэм. Һуулгахаб!»

— Ехэ гоёор хөөрэлдэнэ даа. Тээд би борбилоохой боложо, газар дээрэ түрөө ха юмбиб. Юундэ хараасгайн хэлээр хэлэхэ гээшэбиб? Хараасгайнуудаар эзэргэлээд һуухадаа, үдэмни харлажа, ялархагүй, үбсүүмни улайжа, толорхогүйл. Анхан түрэнэн зандаа илгараад һуухалби. Ганса зоние гайхуулхаб, энеэлгэхэб. Тиигэнхаар, өөрынгөө хэлээр даржаганаса хөөрэлдэхэбди даа. Өөрын хэлэн яагаа һэм даа? Дэлхэй дээрэ шубуун болбол, ганса хараасгай, мал болбол, ганса морин бэшэ ха юм. Элдэб янзын шубууд, элдэб янзын мал, элдэб яһанай зон дэлхэйе дүүргэжэ һоонирхуулна. Өөр өөрынгөө шадалаар дэлхэйе баяжуулна, өөр өөрынгөө хэлээр хэлсэжэ ойлгоосоно. Тиихэдэ хараасгай болохоёо ороддохомни муухай даа, хүбүүхэн. Миин һуунхаар, хараасгай борбилоо хоёр туxай дуу дуулая:

Хараасгайн наадан,
Халихадаа наадан.
Хамаг зоной наадан,
Хатархада наадан.
Борбилоохойн наадан,
Борсолзоходо наадан.
Буряад зоной наадан,
Дэбхэрхэдэ наадан.

А. ХАХУРАЕВА.

гэжэ Ешсев милиционер хоролхоно.

Тэдэнэр нигэжэ, баригдаагүй хулгайшанаа түрмэдэ хаажа ябаһаар хүрэхэ газартаа ерэбэ. Хулгайшанай мүрэй сэб сэхэ ехэ даргын хашаа тулаад дуулаашахада, тэдэ хоёр ехэл бахардаа болэй. «Байза, яяха бэлэй?» — гэлдэн тархинуудаа маажа байтарнь, ехэ яараһан хэбэртэй дарга Жамса Дашиевич урдаһаань гаража ерэбэ. «Та хоёр намда хэрэгтэйгтэ? Кабинедыем орогты» гээд мэндэшье гэнгүй хүндэхэн лэ ашаа шэрэһэн хэбэр үзүүлэн, тархяа дээрэ үргэһэн дарга конторо руугаа хондолзоод саашалба.

«Үгы, үгы! Энэ машинамнай»... гэлдэд, хоёр мүшхэгшэд амаа ангайшанхай байрадаа үлөө бэлэй.

Ц. БАДМАЕВ.

НАЖАРАЙ ҮГЛӨӨ

Нажарай нарата үглөө нэгэ хүбүүхэн унтажа хэбтэһэнээ борбилоохойнуудай пишаганахада, нойрhоо һэрин бодобо.

Ехэл эбтэйгээр, заха үзүүр бэеэр «энеэлдэн» байжа, борбилоо пишаганана.

Тэрэ хүбүүн сонхын хажууда һуугаад, шагнажа оробо: «Ямар хүхюутэйгээр хөөрэлдэнэб, ямар һайханаар дууланалб?»— гэжэ гайхан һууба. Тиигэжэ байтарнь, хаанаһаашьеб хоёр хара хараасгай ниидэжэ ерээд, борбилоохойнуудаар һуугаад, дуулажа оробо. Борбилоохойнууд ба тэрэ хүбүүн шагнажа байба. Тиижэ байтараа, борбилоохойнууд гэнтэ бурд гэжэ ниидэшэбэ. Хараасгайнуудшье ниидэшэбэ. Гансал үтэлһэн борбилоохой һууридаа үлэбэ.

Һуулһан хүбүүн асууба:

— Гоёор дуулана гү хараасгайнууд?

— Гоё даа,— гэжэ борбилоохой зүбшөөбэ.

Хүбүүн шэбшэн һуулһаар, гэнтэ хэлэбэ:

— Ши иигэжэ дуулалаг болыш. Пишаганахаяа болёод, хараасгайда адли уяигатайгаар, утаар татан байжа, уран хоолоигоор дуулыш. Борбилоохойнуудаар яахашниб, ябаг лэ саашаа. Харин хараасгайнуудаар эзргэлээд, ханасараа хөөрэлдыш, ханхинаса зугаалыш. Би шубуун һаа, баһашье тиигэхэ байгааб...

Иигэжэ хөөрэлдэжэ байтарнь, баһа хараасгайнууд ниидэн ерэжэ, тэдээндэ ойро һуугаад, дуулажа оробо. Борбилоохой хүбүүн хоёр ехэ һайхашаажа шагнажа байба.

ЗАЛХУУ ХОЙРОГ ТУХАЙ ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Ажалгүй һууһан
Аяга хоohодохо.
Ажалша хүнэй
Амбаар дүүрэн.
Залхуу хүнэй
Заглуу хоohон.
Бэедээ бэлые бодохо.
Артель соо лодырь
хэрэггүй,
Амбаар соо хулгана
хэрэггүй.
Залхуу хүн забагтаа
хүрэхэгүй.
Залхуу хүн нойр ехэтэй,
Залуу хүн омог ехэтэй,
Залхуу хүн һуу һууһаар
эсэхэ,
Ажалша хүн хэ хэһээр
эсэхэ.
Залхуу хүнэй газаа
Зартагай модон байдаггүй,
Хомхон хүнэй гэртэ
Хоол эдеэн байдаггүй.
Зольбо хүн нэрээ
бараха,
Зуһаг ямаан шэмэеэ
бараха,
Зунай халуунда халуун
гэжэ хэбтээд,
Үбэлэй хүйтэндэ үлэнби
гэжэ хатарба.
Өөдөө хараад.
Үбсүүгээ эльбэжэ
хэбтэхэ,
Хони адуулхада —
Хоюулаа гэхэ,
Хоол эдихэдэ —
Гансаараа гэхэ.
Хүдэлхэ гэхэдэ —
Хүнэй хойно,
Эдихэ гэхэдэ —
Хүнэй урда.
Таниа болоhон сонходоо
Тангил гансахан нэнгэс гээ.
Хүхюун прагуу сагтойгоор
Хүлеэ!— гэхэдэнь,
эмпис гээ.
Дабталга:
Улаан-Үдэм!
Улаан-Үдэм!
Халуун дурым
Бэлэглыш,
Хамаг наһым
Шэмэглыш!
Гарыш, дангинам.
газаашаа —
Гарһааш хүтэлэн абахаб.
Шамдал зорюулан аялгаа
Шамдэн дэхинаа дабтахаб.
Дабталга:
Улаан-Үдэм,
Улаан-Үдэм,
Халуун дурым
Бэлэглыш,
Хамаг наһым
Шэмэглыш!
Уран дууханайм ургыхан
Урал дээхэнэш задарһай.
Зулгы хоёрой жаргалхан
Зула боложо бадарһай.
Дабталга:
Улаан-Үдэм,
Улаан-Үдэм!
Халуун дурым
Бэлэглыш,
Хамаг наһым
Шэмэглыш!

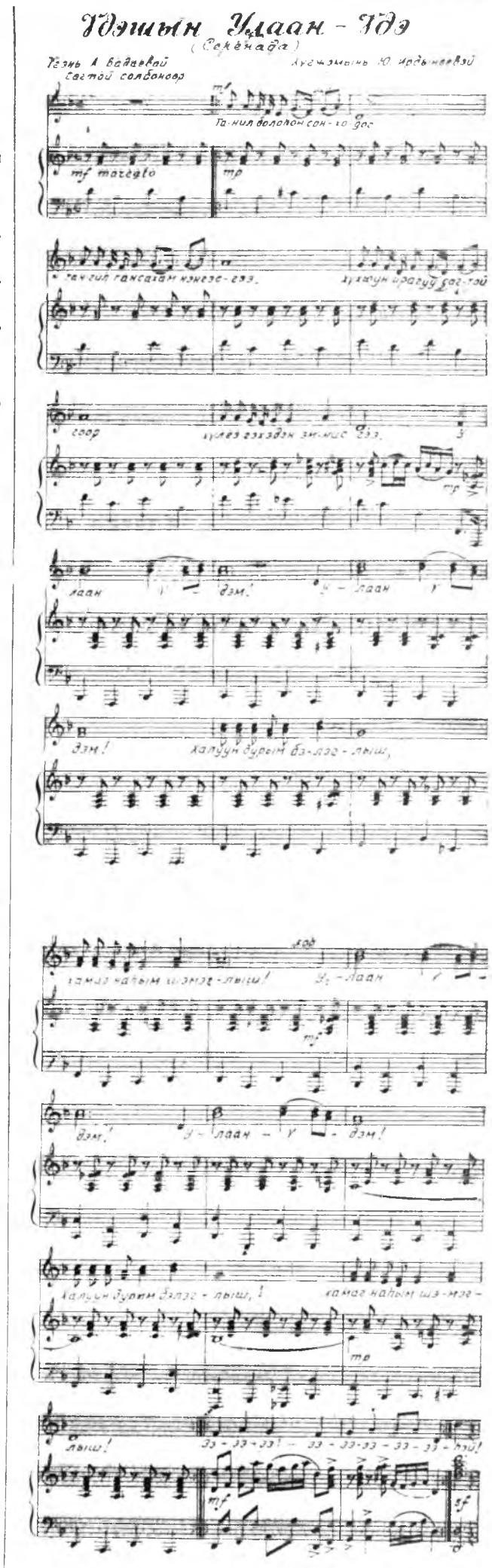

Хото, худөөгэй һонин

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

Буряад Республикын Уран зохёолшодой холбооной правленийн ээлжээтэ зүблөөн болобо. Тэрээн дээрэ уран зохёолшод Н. Г. Балдановай, Г. Ц. Дашабыловай ойн ыарай үдэшэнүүдэй хэр эргээр үнгөрһэн тухай Уран зохёолшодой холбооной правленийн түрүүлэгшэ поэт С. С. Дугаров, уран зохёолшод Ц. Р. Галанов, Д. Тапхаев гэгшэд тооробо.

Үнгэрэгшэ һарада манай үлэг уран зохёолшод Б. С. Дугаров, С. Д. Ангабаев, Ц. Р. Галанов, Д.-Д. Дугаров гэгшэд Үбэр-Монголой уран зохёолшодой холбооной уряалаар тиншэ айлналжа ерэһэн байна. Тэрээн тухайгаа зохёолшод баяр тоосоо.

Шэлэй заводой һууринай үйлэ үйлсые мэдээжэ уран зохёолшо Д. Батажабайн нэрээр нэрлэхэ гэһэн тогтоол Улаан-Удын Советскэ районой захиргаан үни хада абаан байгаа. Тэрэ тогтоолой үндэ мүнөө болотор бэелүүлэгдэгүй байһан тухайнь уран зохёолшод Ц. Галанов Ц. Дылгыров тобшо мэдээлэл хэбэ.

Буряадай мэдээжэ поэтесса Ц.-Д. Ц. Дондогой 60 наяан декабрийн 21-дэ гүйцэхэнь. Поэтессын ойн баярай һайндэр республика дотор үргэнөөр тэмдэглэгдэхэ юм. Тэрээндэ зорюулагдаһан ямар хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэхэ тухай зүбшөө хэлсэгдээ.

Уран зохёолшодой холбооной бусад шухала асуудалнууд зүблөөн дээрэ зүбшэгдэбэ.

Манай корр.

Бүгэдэ буряадуудаи үндэһэн соёлой эблэлэй президиумэй зүблөөн һаяхан боложо үнгэрбэ. Тэрэ зүблөөн дээрэ эблэлэй саашанхи зорилгонууд тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо. Буряад арадай соёлые саашадань һэргээн хүгжөөхын, арад зонтоёо нягта холбоотойгоор хүдэлхын тула Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл мэдээсэлэй хүдэлмэри эрид һайжаруулха гэһэн шиидхэбэри абаба. Тингэжэ кварталай туршада 2 дахиннаа үсөөн бэшээр «Буряад үнэн» газетын тусхай хабсаргалта болгожо, мэдээсэлэй бюллетень 3 мянган хэһэгээр ород хэлэн дээрэ гаргажа байха гэһэн шиидхэбэри абтаа. Энэ хэрэгые бэелүүлхын тула үндэһэн соёлой эблэлдэ 3—5 хүнһөө бүридэһэн тусхай редакционно совет байгуулагдахань.

Тус бюллетень дотор эблэлэй хүдэлмэри саг үргэлжэ харуулагдажа байха юм.

СААШАНХИ ЗОРИЛГОНУУДАА ХЭЛСЭБЭ

Һаяын сагта Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэлэй совет зарлагдахань. Тэндэ Джарун Хашорой агууехэ субаргын барилгада зорюулагдаһан телемарафондо бэлэдхэлэй хэр ябажа байһаниинь хэлсэгдэхээр хараалагдана.

Гадна энэ зүблөөн дээрэ Агын болон Усть-Ордагай автономито округуудтай теле-дамжуулганууда андалдажа байха тухай хөөрэлдөөн болоо.

А. МОЛОНОВ.

Залуушуулай анхаралда

«АНКА»: «гэр бүлэдөө дуратайб...»

Улаан-Үдэдэмнай һаяхан ехэ һайндэр болобо. Юуб гэхэдэ манай хотодо гастрольдо ерэһэн мэдээжэ дуушан, «50 на 50» гэһэн телешоугой лауреат «Анка» гэжэ нэрээр зондоо мэдээжэ болоһон артистка хүн зонийе баясуулба. Зал соо хүнүүд олоороо сугларжа, энэ дуушан эхэнэртэй хамта дуулаба, хатарба.

Һайшаагдаһан энэ дуушанаа шагнагшад тайзанһаа табиха дурагүй байба. Концертын һүүлдэ сугларһан залуушуул энэ дуушанһаа автограф бэшүүлжэ абаһан байха юм.

—Танай бодото нэрэтнай хэн бэ?

— Би Натэша Ступишина гэжэ нэрэтэйб.

—Өөр тухайгаа хөөрэжэ үгыт?

— Би Москвада түрэһэнби, тэндэ ехэ болоһонби. Гнесиннэйхидэй нэрэмжэтэ училищи дүүргэһэн гэшэб, бас гитара дээрэ наададаг, байгааб. Хоорто дууладаг һэмби. Удаань Арбадай варьетэдэ ажаллааб.

—Танай дуунуудыстнай хэн зохёодог бэ?

—Дуунуудайнгаа олонхиень би өөрөө зохёогооб. Зүгөөр заримыень манай поэдүүд бэшээ. Тэдэнэй дунда поэт Михаил Таничые нэрлэмээр.

—Поэдүүдтэй хэр хүдэлдэг гэшэбта?

—Би өөрөө хүгжэмыень зохёодогби. Минии хүсэлөөр поэт үгэнүүдыень бэшэдэг юм.

—Юунди «Анка» образ шэлээ һэмта?

— Тусхайтаар би шэлээгүй хүм. Харин эхин түрүүл Анка тухай дуу бэшээ һэм. Останкинода концертын болоходо, энэ дуугаа гүйсэдхэхэдэмни, намайе харагшад «Анка» гэжэ нэрлээ юм. Бүһэ бүһэлэнхэй, папахатай, пистоледтэй тэмсэлшэ Анка бэшэ, харин өөрынгөө жаргал бэдэрһэн, шог ёгто хөөрэлдөөнэй, юрын ород эхэнэрэй образ мүн болоно.

—Танай концертнуудта ямар харагшад суглардаг бэ?

—Элдэб янзын, эгээл бага наһатанһаа эхилээд хүгшэн хүнүүд хүрэтэр ерэдэг, юуб гэхэдэ, миниий дуунууд ямаршье харагшадта хамаагүй тааралдадаг.

—Эстрадын «одоцой» ажабайдаг хэр гээшэб?

—Ехэл хүндэ хүшөр, зүгөөр һонин даа.

— Харинн гүрэнүүдтэ концерт наадала харуулдаг гүт?

—Дундада далайн эрьеэхи оронуудаар һаяшэг ябажа ерээб. Тингэжэ Венециде, Грециде, Турциде гастрольдо ябаһан байхаб.

— Өөрынгөө гэр бүлэ тухай хөөрэжэ үгыт.

—Би нэгэ басагатайб, үбгэмни уран зурааша юм.

—Танай эгээл дуратай юумэн?

—Би гэр бүлэдөө ехэ дуратайб, бүхы сүлөө сагаа тэдээндээ зорюулдагби. Зүгөөр сүлөө сагни бага ааб даа. Басагач үбгэн хөөрэтөө уулзахадаа, ехэтэ баясадагби.

Д. ЭЛЬЯСОВ.

Улаан-Үдэ.

БАЛЬНА ХАТАРАЙ КРУЖОГТО...
Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

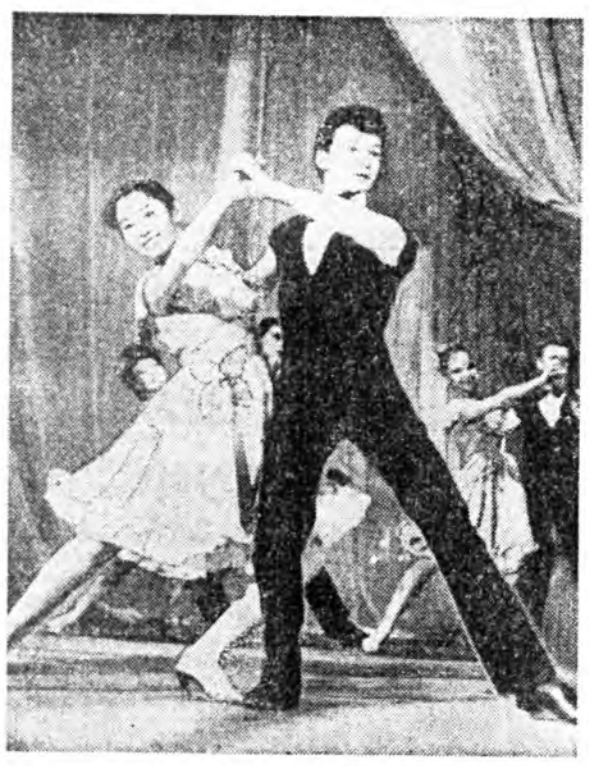

«ЗӨӨЛЭН АЛТАНАЙ» ХАҺА

Прибайкалийн коопзверопромхоз сэнхир-сагаан үнэгэ үсхэбэрилдэг республикын томо ажахынуудай нэгэн юм. Һүүлэй үедэ тус ажахы хүндэ байдалда оронхой. Ушарынь гэхэдэ, сэнхир үнэгэнэй тэжээл дуталдана. Тэрэниие гол түлэб мяхаар, үлэ шэмэ элбэгтэй бусад зүйлнүүдээр хооллуулдаг юм. Эдэ бүгэдын дуталдаһанһаа боложо, холимол тэжээлээр, загаһаар эдеэлүүлжэ эхилээ, Тингэздшье эдэ бүгэдын сэн дээшэлүүлэгдэжэ, ехээр абаха арагагүйдэнэ. Заншалта эдеэ үгэнгүй байхадань, арһанайнь шанар муудана.

— Анхан жэл бүри сэнхир үнэгэнэй 18 мянган арһа тушаадаг байһан һаа, байгша ондо 14 мянган арһан тушаагдаха. 2 мянган арһан Эрхүүгэй арһанай бааза эльгээгдэжэ, бусадынь эндээ худалдагдаха. Үнгэрһэн зунай үедэ нэгэ арһан 3—4 мянган түхэригтэ байһан юм. Тингэздшье зон үсөөнөөр абадаг һэн. Харин мүнөө нэгэ арһанай сэнгэй 12—13 мянган түхэригтэ болоходо, худалдажа абаха дуратайшуул олошороо,—гэжэ ахамад зоотехник Н. Ф. Романцова хэлэнэ.

Мүнөө ажахыда үнэгэнэй арһа абаха хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Энэ хүдэлмэридэ 5 бригада хабаадуулагданхай. С. А. Тапхаевагай хүтэлбэрилдэг бригада бусадһаа шалгарна. Тэдэнэр 3460 арһа тушаахаар түсэблэнхэй. Халаанай туршада 25 арһа тушааха ёһотой аад, үнэн дээрээ 30 гаран арһа тушаана. Гэхэ зуура энэ бригадынхид бусадһаа олон үнэгэнэй гүлгэ абаһан байха юм.

М. САНГАЕВ.

ЮРИДИЧЕСКЭ АЛБАНТАЙ БОЛОБО

Тарбагатайн районой захиргаанай дэргэдэ юридическэ албан худэлжэ эхилбэ. Районой олон тоото предприятинуудай, эмхи зургаануудай, кооперативуудай, акционернэ бүлгэмүүдэй, мүн бүхыдөө зоной аша туһада энэ албан нээгдэбэ гээшэ.

Һүүлэй үедэ гүрэн түрымнай хүтэлбэри али олон хуули, зарлигуудые баталан абана. Тэдэнийе бултыень тэрэ дары һайнаар ойлгожо абаад, ажабайдалдаа хэрэглэхэнь бэрхэтэйшэг. Юрэ хүшхэрдэггүй байхабди. Тиймэһээ шэнэ хуулинуудта хабаатай асуудалнуудаар районой захиргаанда зон олоор хандажал байдаг гээшэ.

Районой захиргаан мэргэжэлтэ юрист Е. В. Ивановае урижа, шэнэ албанай хэрэг ябуулхыень даалгаба. Елена Валерьевнагай хэлэһээр, хуулита зарлиг, тогтоолнуудые жэншэдгүйгөөр бэелүүлхын тула эрхэтэй бүхэн, предприятиин гү, али эмхи зургаанай хүтэлбэрилэгшэ бүхэн хуулиин удхые тодоор ойлгожо, зүбөөр хэрэглэхэ уялгатай.

Л. ЧЕБУНИНА.

Телевидени

ДЕКАБРИИН 7-һоо 13 ХҮРЭТЭР

Понедельник, 7

«Останкино» канал.
6.55—Дамжуулганууд программа. 7.00—Дүнүүд. 7.45—Үглөөнэй гимнастика. 7.55—Үглөө. 10.10—Фирмэ найдуулна. 10.25—«Жозеф Бальзамо»—уран һайханай фильм. 4-дэхи сери (Франци). 11.25—Футболой шэнжэлэл. 11.55—Хаана хэзээ юун болооб? 13.00—Шэнэ һонин. (13.20 хүрэтэр). 16.00—Шэнэ һонин. 16.20 — Дамжуулганууд программа. 16.25—Телемикст. 17.10—Блокнот. 17.15 — «Пчела Майя». 18.05—Рок-хэшээл. 18.45—Технодром. 19.00—Шэнэ һонин. 19.20—Дамжуулганууд программа. 19.25—Одото саг. 20.05—Мультфильм. 20.15 — Футболой шэнжэлэл. 20.45—«Жозеф Бальзамо». 4-дэхи сери. 21.45— Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулганууд программа. 22.25—Спортивна дамжуулга. 22.40—«Мелочи жизни». 10-дахи сери. 23.10 — Пресс-клуб.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20 — «Время деловых людей». 9.50—XX зуун жэл кадр соо ба кадрай саана. 10.45—«Параллели». 11.00—Манай саад. 11.30—Мульти-пульти. 11.50—«Белый Бим Черное ухо». 1-дэхи сери. 13.25—Тинко. 13.30—Таряашадай асуудал.

Буряадай ТВ.
17.10 — «Лад» видеоканал. 18.30—Байгал. 18.45—[illegible]налай үргэлжэлэл. 19.2[illegible] молчат колокола». [illegible] раадаар хэлэс. 19.5[illegible] (буряадаар). 20.10—[illegible]ряан. 20.50—Соносх[illegible]

«Росси» канал.
21.00—Мэдээсэлнүүд. [illegible] Соносхол. 21.35—«[illegible] уран һайханай филь[illegible] Спортивна дамжуулга. Алтан шпоро. 23.45—«[illegible]ный разъезд». 00.55—[illegible] 01.00—Мэдээсэлнүүд.

Вторник, 8

«Останкино» канал.
6.55—Дамжуулганууд программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.35 — Үглөөнэй гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.00—Фирмэ найдуулна. 10.15—«Жозеф Бальзамо». 5-дахи сери. 11.20—Ан амитадай аймагта. 12.00 — Мультфильмнүүд. 12.25—«Мелочи жизни». 10-дахи сери. 12.55—Дамжуулганууд программа. 13.00—Шэнэ һонин. 13.20—«Экзамен на директора» — уран һайханай фильм. 16.00—Шэнэ һонин. 16.20—Дамжуулганууд программа. 16.25—«Деловой вестник». 16.40 — Адам Смидэй мүнгэн зөөри. 17.10—Блокнот. 17.15—Пчела Майя. 18.05—Хүүгэдэй телевиденийн эблэл. 18.45 — Мультфильм. 19.00—Шэнэ һонин. 19.20 — Дамжуулганууд программа. 19.25—«Останкино» канал харуулха. 19.55—«Жозеф Бальзамо». 5-дахи сери. 21.00—Темэ. 21.45—Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Концерт. 22.40—«Пристальный взгляд»—уран һайханай фильм. 24.00—А. Никольскийн дуунууд ба шүлэгүүд. 01.00—Шэнэ һонин. 01.20 — Дамжуулганууд программа. 01.25—«Экзамен на директора»—уран һайханай фильм. 02.45 — «Антология юмора». 03.30—Футболоор УЕФА-гай кубок.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20 — «Время деловых людей». 9.50—«Снег—судьба моя»—олон серитэй баримтата фильм. 1-дэхи сери. 11.00—Сүлөөтэй сагтаа. 11.15—«Складчина». 11.45 — Пилигрим. 12.30—«Ностальгические посиделки». 13.00—«Белый Бим Черное ухо». 2-дохи сери. 14.25—Мульти-пульти. 14.35 — Тинко. 14.40 — Таряашадай асуудал.

Буряадай ТВ.
17.55—Г. Дашабыловай шүлэгүүд ба дуунууд. 18.25—Байгал. 18.45—«Пульс» [illegible]нал.

«Росси» канал.
19.30—Съездын [illegible]
Буряадай ТВ.
19.45—Видеоканал [illegible] жэлэл. 20.25—Буряа[illegible] 20.30—Байгал (бу[illegible] 20.50—Соносхолнуу[illegible]

«Росси» канал.
21.00—Мэдээсэлнүүд. [illegible] Соносхол. 21.35—«Са[illegible]ра». 109-дэхи сери. [illegible] «Джаз—филармони-хо[illegible]—VII съездын үхэ[illegible]хай тоосоон. 00.55—[illegible] 01.00—Мэдээсэлнүүд. [illegible] Спортивна дамжуулга. Композитор С. Губа[illegible]

Среда, 9

«Останкино» канал.
6.55—Дамжуулганууд программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.35 — Үглөөнэй гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.00—Фирмэ найдуулна. 10.15—«Жозеф Бальзамо». 6-дахи сери. 11.15 — Футболоор УЕФА-гай кубок. 12.55—Дамжуулганууд программа. 13.00—Шэнэ һонин. 13.20—«Чисто английское убийство». 1-дэхи сери. 16.00 — Шэнэ һонин. 16.20 — Дамжуулганууд программа. 16.25—Телемикст. 17.10—Блокнот. 17.15 — «Пчела Майя». 17.40 — Баримтата фильм. 18.10—Теннисээр кубок. 18.50—Пресс-экспресс. 19.00 — Шэнэ һонин. 19.20—«Останкино» канал танилсуулха. 19.45—«Жозеф Бальзамо». 6-дахи сери. 20.45—Ю. Паничай авторска программа. 21.45—Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулганууд программа. 22.25 — Букерай уран зохеолой шаи Россида. 22.40—Веди. 23.15—«Вот... опять Насреддин»—уран һайханай фильм. 00.35—Концерт. 00.55—Дамжуулганууд программа. 01.00—Шэнэ һонин. 01.20—Уран һайханай-публицистическэ фильм. 02.20—«Вспоминая Цфасмана». 03.20—Футбол. Чемпионуудай лигэ.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20 — Соносхол. 9.25—«Время деловых людей». 9.55—Алтан һалаа. 10.55—В. А. Моцарт. 11.15—Композитор С. Губайдуллина. 12.00—Маски-шоу. 12.30—Булагууд. 13.00—«Санта-Барбара». 109-дэхи сери. 13.50 — Тинко. 13.55 — Таряашадай асуудал.

Буряадай ТВ.
17.45—«Контакт» [illegible]
19.15—Байгал.

«Росси» канал.
19.30—Съездын [illegible]
Буряадай ТВ.
19.45—Буряадаар [illegible]—Байгал. 20.10—Тол[illegible] Соносхолнууд.

«Росси» канал.
21.00—Мэдээсэлнүүд. [illegible] Соносхол. 21.35—«С[illegible] ба моя». 2-дохи сери. [illegible] «Сатирикон» студи. [illegible] Съезд тухай тоосоон. [illegible] Соносхол.

Четверг, 10

«Останкино» канал.
6.55—Дамжуулганууд программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.35 — Үглөөнэй гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.00—Фирмэ найдуулна. 10.15—«Жозеф Бальзамо». 7-дохи сери. 11.15 — Футбол. Чемпионуудай лигэ. 12.50—Дамжуулганууд программа. 13.00—Шэнэ һонин. 13.20—«Чисто английское убийство». 2-дохи сери. 16.00—Шэнэ һонин. 16.20—Дамжуулганууд программа. 16.25—Телемикст. 17.10—«Пчела Майя». 18.00—Теннисээр кубок. 18.30—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 18.50—Пресс-экспресс. 19.00—Шэнэ һонин. 19.20—Дамжуулганууд программа. 19.25—«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 19.55—«Жозеф Бальзамо». 7-дохи сери. 20.55—Николай Озеровой түрэһөөр 70 наһанай ойдо. 21.45—Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулганууд программа. 22.25—«Где большой Север»—уран һайханай фильм. 23.40—Футбол. Чемпионуудай лигэ. 00.30—Хитпарад «Останкино».

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20 — Время деловых людей». 9.50—«Репортаж из сытой деревни». 10.15—Хүнэй эрхэнүүдэй удэр. 10.40—Сүлөөтэй сагтаа. 10.55—«Бурда моден» дурадхана. 11.25—Алтан шпоро. 11.55—Видео-зураглал. 12.15—«Сатирикон» студи. 12.45 — «Санта-Барбара». 110-дахи сери. 13.35—Ород дуун эдэлһээр. 14.20—Тинко. 14.25—Таряашадай асуудал.

Буряадай ТВ.
18.00—Уянга. 18.50—Байгал. 19.05 — «Спектр» видеоканал. 20.05—Буряадаар [illegible]—Байгал (буряадаар).

«Росси» канал.
20.30 — Съездын [illegible]
20.45—Үдэр бүрин [illegible]
20.55—Соносхол. 21.0[illegible]сэлнүүд. 21.20 — [illegible] 21.25—«Санта-Барбар[illegible]хи сери. 22.15—«Кон[illegible]вестник». 22.25—Ха[illegible]род. 22.55—Эдита Пь[illegible] 23.40—Дохео. 23.5[illegible]на дамжуулга. 24.00[illegible]дневник. 00.55—Соно[illegible] —Мэдээсэлнүүд. 01[illegible]дын хүдэлмэри туу[illegible]

Пятница, 11

«Останкино» канал.
6.55—Дамжуулганууд программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.35—Үглөөнэй гимнастика. 7.45—Үглөө. 10.00 — Фирмэ найдуулна. 10.15—16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда. 11.05 — Аяншалагшадай клуб. 11.55—Николай Озеровой түрэһөөр 70 наһанай ойдо. 12.45—Мультфильм. 12.50 — Дамжуулганууд программа. 13.00—Шэнэ һонин. 13.20 — «Ход белой королевы»—уран һайханай фильм. 16.00—Шэнэ һонин. 16.20—Дамжуулганууд программа. 16.25—Бридж. 16.50—Бизнес-класс. 17.05 — Блокнот. 17.10—«Пчела Майя». 17.35—Теннисээр кубок. 18.10—Түб. 18.50—Пресс-экспресс. 19.00—Шэнэ һонин. 19.20 — Дамжуулганууд программа. 19.25—Хүн бүхэн өөрынхөөрээ. 19.45—Хүн ба хуули. 20.05—«Дом на Волхонке» 9-дэхи фильм. 20.50—«Поле чудес». 21.45—Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулганууд программа. 22.25—«В полосе прибоя» — уран һайханай фильм. 23.55 — Ехэшүүлдэ мультфильм. 00.05—Уран һайханай фильм. 00.25—Политбюро. 01.20—Муз-обоз. 02.00—«Человек недели». 02.15—Автошоу. 02.30—«Одото саг».

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20 — Соносхол. 9.25—«Время деловых людей». 9.55—Эсэгэ сромни. 10.50—Хуушан дуун ута наһатай байдаг. 11.15—Сагаан турлаг. 12.00—НБА-гай эрхим нааданууд. 13.00—«Санта-Барбара». 111-дэхи сери. 13.50—«В тишине московских переулков». 14.20—«Сүлөөтэй сагтаа. 14.35—Тинко. 14.40—Таряашадай асуудал.

Буряадай ТВ.
18.00 — Мульт[illegible]
18.30—Буряад орон[illegible] «Бамбаахай». 20.00[illegible]ороной һонинуу[illegible]

«Росси» канал.
21.00—Мэдээсэлнүүд. [illegible] —Соносхол. 21.2[illegible]рийн һайндэр. 21.35—[illegible]океанов» — уран [illegible] фильм. 22.50—«Ухо[illegible]тура». 23.45—«Сатир[illegible]ди. 00.15—Булагуу[illegible] ЭКО программа. 00.[illegible] хол. 01.00 — Мэ[illegible] 01.25—Спортивна [illegible] 01.30—Үдэшын сал[illegible]

Суббото, 12

«Останкино» канал.
7.35—Дамжуулганууд программа. 7.40—Үглөөнэй гимнастика. 7.50—«Утро делового человека». 8.50—Шэнэ һонин. 9.30—Спорт-шанс. 10.00—Марафон-15—багашуулда. 10.25—Бумеранг. 10.55—Субботын автограф. 11.25—Медицинэ шинии аша туһада. 12.05—Технодром. 12.15—Шэнэ номууд. 12.55 — Хэрэг. 13.25—Баримтата фильм. 14.10—Мини-футболоор дэлхэйн чемпионат. 15.20—«Политика» студи танилсуулна. 15.50—Пресс-экспресс. 16.00—Шэнэ һонин. 16.20—Дамжуулганууд программа. 16.25—Түбэй экспресс. 17.00—Мультфильм. 17.20—Ан амитадай аймагта. 18.00—«На круги своя». 7-дохи сери. 18.30—Улаан квадрат. 19.10—Азатай ушар. 20.10 — «Плюмбум или опасная игра»—уран һайханай фильм. 21.45—Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулганууд программа. 22.25—«Ехэ сэнгэлгэн». 23.20—Композитор О. Квашинай зохёохы үдэшэ. 00.30 — Ехэшүүлдэ мультфильм. 00.40—Дамжуулганууд программа. 00.45—Парадиз-коктейль.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20 — Баскетболой шэнжэлэл. 9.50—Мульти-пульти. 10.00—В. М. Бобровой 70 жэлдэ. 10.30—03 программа. 11.00—«Плюс одиннадцать». 12.15—«Кривая разлома. Хроника тревожного времени». 1-дэхи, 2-дохи сери. 13.40—Репортер. 13.55—Таряашадай асуудал. 14.15—Пилигрим. 15.00—«И возродится из забвения». 15.25—«Яажа ажаһуухабибди». 17.00—«Бурда моден» дурадхана. 17.30—Мультфильм. 17.45—Футбол тухай. 18.40—Алтан шпоро. 19.10—Съездын дневник. 19.15—Мульти-пульти. 19.35—«Любэ» бүлэг. 19.45—Маски-шоу. 20.15—«Устами младенца». 20.45 — Үдэр бүрин һайндэр. 20.55—Соносхол. 21.00—Мэдээсэлнүүд. 21.20—Съездын дневник. 22.15—Спортивна дамжуулга. 22.20—Съездын дневник. 23.25 — «Женщина в шляпе»—уран һайханай фильм. 00.55—Соносхол. 01.00 — Мэдээсэлнүүд. 01.25—Ассорти. 01.55 — «А» программа. 02.25—Ад-либитум.

Воскресени, 13

«Останкино» канал.
7.15—Дамжуулганууд программа. 7.20—«Час силы духа». 8.20—«Спортлотогой» тираж. 8.35—Арадай аялга дуунууд. 8.50—Шэнэ һонин. 9.30—Эртэ үглөөнһөө. 10.00—Наада зугаанай программа. 10.30—Эдир уран бэлигтэн. 11.20—«Пи» тэмдэгтэй. 12.00—«Приключения Черного Красавчика». 22-дохи сери. 12.25—Мультфильм. 12.35 — «Подводная одиссея команды Кусто»—баримтата фильм. 13.30—Футбол. Түбинүүд хоорондын кубок. 15.00—Шэнэ үстэн шэлэнэ. 15.35—Сооло. 16.05—Шэнэ һонин. 16.20—Хэрэг. 16.30—«Отшельник из Ай-Доре»—уран һайханай фильм. 16.40—Аяншалагшадай клуб. 17.30—«Живое дерево ремесел». 17.35 — Панорама. 18.15—Уолт Дисней дурадхана. 19.05—Променад в Мариинском. 20.00—Шэнэ һонин. 20.15—Дамжуулганууд программа. 20.20—«Диалог в прямом эфире». 21.00—«Взбесившийся автобус». 22.50 — Московско кино-хит-парад. 23.00—Дүнгүүд. 23.45—Телелотт. 24.00—Хаана, хэзээ юун болооб? 01.05—Шэнэ һонин. 01.20—Теннисээр кубок. 02.20—Видеодром.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.50 — «Нам отпущено свыше». 10.35—«Ключ» программа. 11.05—Зургаан соото. 11.25—Мультфильм. 11.55—Аты-баты... 12.25 — «Муз-биржа» кроссворд. 12.55—Баримтата фильм. 14.25—Таряашадай асуудал. 14.45—«Контрасты». 15.30—«Гадание о победителе». 16.20—Познер ба Донахью. 16.50—Ан амитадай аймагта. 17.50 — «Желтая подводная лодка» клуб. 18.25—Соносхол. [illegible] «Зигзаг удачи». 18.40 [illegible] руби»... 18.55—Үргэ[illegible]перт. 19.55—Спорт[illegible]жуулга. 20.00—Үдэ[illegible] һайндэр. 20.10—П[illegible] мэдээсэл. 20.25—[illegible] одод». 21.00 — Мэ[illegible] 21.20—Голливудай [illegible] фильмүүдэй фестив[illegible] двенадцати милли[illegible]фом». 23.00—Шэнэ[illegible] бюро. 23.55—Һүүнэ[illegible] клуб. 00.55 — Соно[illegible] 01.00—Мэдээсэлнүүд. [illegible] Арал.

Сэнхир экран

СУББОТО, 5

«Останкино» канал.
7.40—Дамжуулганууд программа. 7.45 — Гимнастика. 7.55—«Утро делового человека». 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спорт-шанс. 10.00—Марафон-15—багашуулда. 10.25—Бумеранг. 10.55—Субботын автограф. 11.25—Медицинэ шинии аша туһада. 12.05—Технодром. 12.15—Шэнэ номууд. 12.55 — Хэрэг. 13.25—Баримтата фильм. 14.10—Мини-футболоор дэлхэйн чемпионат. 15.20—«Политика» студи танилсуулна. 15.50—Пресс-экспресс. 16.00—Шэнэ һонин. 16.20—Дамжуулганууд программа. 16.25—Түбэй экспресс. 17.00—Мультфильм. 17.20—Ан амитадай аймагта. 18.00—«На круги своя». 7-дохи сери. 18.30—Улаан квадрат. 19.10—Азатай ушар. 20.10 — «Плюмбум или опасная игра»—уран һайханай фильм. 21.45—Амгалан нойрсогты, багашуул! 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулганууд программа. 22.25—«Ехэ сэнгэлгэн». 23.20—Композитор О. Квашинай зохёохы үдэшэ. 00.30 — Ехэшүүлдэ мультфильм. 00.40—Дамжуулганууд программа. 00.45—Парадиз-коктейль.

«Росси» канал.
9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.20 — Баскетболой шэнжэлэл. 9.50—Мульти-пульти. 10.00—В. М. Бобровой 70 жэлдэ. 10.30—03 программа. 11.00—«Плюс одиннадцать». 12.15—«Кривая разлома. Хроника тревожного времени». 1-дэхи, 2-дохи сери. 13.40—Репортер. 13.55—Таряашадай асуудал. 14.15—Пилигрим. 15.00—«И возродится из забвения». 15.25—«Яажа ажаһуухабибди». 17.00—«Бурда моден» дурадхана. 17.30—Мультфильм. 17.45—Футбол тухай. 18.40—Алтан шпоро. 19.10—Съездын дневник. 19.15—Мульти-пульти. 19.35—«Любэ» бүлэг. 19.45—Маски-шоу. 20.15—«Устами младенца». 20.45 — Үдэр бүрин һайндэр. 20.55—Соносхол. 21.00—Мэдээсэлнүүд. 21.20—Съездын дневник. 22.15—Спортивна дамжуулга. 22.20—Съездын дневник. 23.25 — «Женщина в шляпе»—уран һайханай фильм. 00.55—Соносхол. 01.00 — Мэдээсэлнүүд. 01.25—Ассорти. 01.55 — «А» программа. 02.25—Ад-либитум.

БУРЯТИЯ
мүнөөдэрэй номерто

Россин Арадай депутадуудай VII съезд тухай информационно мэдээсэл, правительствые толгойлогшын уялгануудые дүүргэгшэ Е. Т. Гайдарай элидхэл.

«Линии «Эб найрамдал» гэжэ нэрлэгдэбэ»—Т. Усольцевагай корреспонденци.

«Шанга хөөрэлдөөнэй һүүлээр»—гүрэнэй пенсиин шэнэ хэмжээн тухай республикын Верховно Советэй социальна политикын асуудалаар комиссиин түрүүлэгшэ Ю. Шихаревтай хэһэн хөөрэлдөөн.

Хүүгэдэй хүгжэмэй фестивалиин дүнгүүд. «Ерээдүйдэ найдал түрүүлнэ»—оперо болон баледэй театрай уран зохёолой таһагые даагша Е. Гильмулинагай корреспонденци.

«Бульжамуур»—гоё!»— В. Абгалдаевагай тэмдэглэл.

Сэсэгүүдэй гороскоп, олон асуудалнуудта харюусажа, ямар абари зантай, ямар ерээдүйтэй байһанаа тодорхойлхо тест.

Телевиденийн долоон хоногой программа, эмхинүүдэй, предприятинуудай, мүн юрын хүнүүдэй хубиин соносхолнууд болон мэдээсэлнүүд.

Редакторай орлогшо
П. Н. НИМАЕВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ (редактор), ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б.М. Ж. (харюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ТОКТОХОЕВА В. Э.

Эмхидхэн байгуулагшад — Буряад Республикын Верховно Совет, Буряад Республикын Министрнүүдэй Совет, Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл болон редакциин ажалша коллектив.

Манай адрес:
670000, Улаан-Удэ, Каландаришвилийн үйлсэ, 23 «Буряад үнэн» газетын редакци.

Редакциин телефонууд: редакторай—2-50-96, приемный — 2-54-54, редакторай орлогшоморой — 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарийн—2-50-52, секретаркадай—2-66-76, таһагууд: соведүүдэй хүдэлмэрийн ба нийтын эмхинүүдэй—2-34-05 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа—2-64-36, (даагшань), 2-63-86, 2-67-81, 2-61-35, соёлой эрдэмэй болон һургуулинуудай—2-60-21 (даагшань), 2-57-63; 2-67-81 олонхитын хүдэлмэрийн ба мэдээсэлэй—2-54-93 (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын—2-60-91; коммерческэ—2-35-84; корректорнуудэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй (выпускающинуудай)—2-35-95. Манай корреспондент: Агинскда—3-45-94; Закаменскда — 30-61.

Буряад Республикын Министрнүүдэй Советэй хэблэлэй телефонууд: директор—2-49-94, бухгалтери— —2-23-67, вахта—2-56-62.

Газета жилдэ 260 дахин гараха. Хэблэлэй 2 үүдэһэн хэмжээтэй. Газетын индекс 50904. Тираж 7 500. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг: 23.55.

Буряад Республикын Хэблэлэй ба олонхи мэдээсэлгын министерствын республиканска типографида газета барлагдан хэблэгдэбэ. Директорэйнь телефон 2-40-45